

Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ικανοτήτων

Περιγραφή Ενοτήτων

Έργο: FOMEN: ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΔΡΕΣ: Πρόληψη της Έμφυλης Βίας
Δουλεύοντας με Άνδρες Πρόσφυγες και Μετανάστες (REC-RDAP-GBV-AG-2018 –856614)

Ιανουάριος 2021

Συγγραφείς: Moritz Theuretzbacher, Dean Ajduković, Silvia Amazzoni, Martina Čarija, Heinrich Geldschläger, Álvaro Ponce, Elli Scambor, Marc Gärtner, Despina Syrri and Daliah Vakili.

Αυτή η έκδοση έχει δημιουργηθεί με την οικονομική υποστήριξη του Προγράμματος Δικαιωμάτων, Ισότητας και Ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αριθ. 856614. Το έργο συγχρηματοδοτείται στην Αυστρία από την Επαρχία της Στυρίας - Κοινωνικές Υποθέσεις, Εργασία και Ένταξη και στην Κροατία από το Κυβερνητικό Γραφείο Συνεργασίας με ΜΚΟ.

Το περιεχόμενο αυτής της έκδοσης αποτελεί αποκλειστική ευθύνη της ομάδας έργου FOMEN και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αντικατοπτρίζει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Κυβερνητικού Γραφείου Συνεργασίας με ΜΚΟ στην Κροατία και της Επαρχίας της Στύριας - Κοινωνικές Υποθέσεις, Εργασία και Ένταξη.

Εισαγωγή

Με αυτό το πρόγραμμα ανάπτυξης ικανοτήτων (CBP) παρουσιάζουμε έναν πρακτικό οδηγό για πολλαπλασιαστές σχετικά με την εφαρμογή ευαίσθητων ως προς το φύλο υπηρεσιών. Αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου FOMEN (2019-2021), συγχρηματοδοτούμενο από την Κυβερνητική Υπηρεσία Συνεργασίας με ΜΚΟ στην Κροατία και την Επαρχία Στυρίας - Κοινωνικές Υποθέσεις, Εργασία και Ένταξη. Η ομάδα του έργου, η οποία αποτελείται από εταίρους από 6 ευρωπαϊκές χώρες (Αυστρία, Κροατία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία), ανέπτυξε ενότητες και μεθόδους για ένα πρόγραμμα ανάπτυξης ικανοτήτων το οποίο επικεντρώνεται στην ευαισθησία σε θέματα των φύλων και στην πρόληψη της έμφυλης βίας μέσα από διατομεακές προσεγγίσεις.

Οι ενότητες που παρουσιάζονται σε αυτόν τον οδηγό σχεδιάστηκαν με σκοπό την εφαρμογή τους σε προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων. Το πρόγραμμα ανάπτυξης ικανοτήτων του FOMEN στοχεύει στην εκπαίδευση επαγγελματιών που εργάζονται κυρίως με μετανάστες. Η ομάδα-στόχος είναι πολλαπλασιαστές όπως εκπαιδευτικοί, διαμεσολαβητές, σύμβουλοι, εργαζόμενοι της πρώτης γραμμής, χειριστές καταλύματος πρώτης γραμμής, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, εκπαιδευτές και άλλοι επαγγελματίες που εργάζονται άμεσα με μετανάστες και πρόσφυγες.

Στόχος είναι να μπορέσει η ομάδα-στόχου να δουλέψει με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες για την πρόληψη της βίας εμπλέκοντας τη διάσταση του φύλου. Μέσω της ανάλυσης αναγκών που πραγματοποιήθηκε στο έργο FOMEN, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω κατάρτιση και ανάπτυξη ικανοτήτων: «Λίγοι από τους συμμετέχοντες θεωρούν ότι είναι επαρκώς εκπαιδευμένοι και προετοιμασμένοι να συνεργαστούν με άνδρες* στο πλαίσιο ενός προγράμματος πρόληψης της βίας, αν και το έχουν εκφράσει αυτή τους την ανάγκη στους διαχειριστές των προγραμμάτων» (FOMEN Analysis Needs 2020: 43). Πολλοί επαγγελματίες δεν έχουν βασικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, και έτσι αισθάνονται την ανάγκη να ενισχύσουν την ευαισθητοποίησή τους πρώτα στους τομείς της μετανάστευσης και της μη διάκρισης, του φεμινισμού, της πατριαρχίας και της αρρενωπότητας. Για τους λόγους αυτούς το FOMEN ανέπτυξε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανάπτυξης ικανοτήτων παρέχοντας πληροφορίες για αυτά και άλλα σχετικά θέματα.

Ο σχεδιασμός των ακόλουθων εννοιών περιλαμβάνει ένα Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ικανοτήτων 24 μονάδων, που έχει ήδη εφαρμοστεί πιλοτικά σε όλες τις χώρες-εταίρους του FOMEN με στόχο:

- την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη εφαρμογής μιας προσέγγισης ευαίσθητης ως προς το φύλο και προληπτικής ως προς τη βία στο πλαίσιο της εργασίας με άντρες πρόσφυγες και μετανάστες,
- την αντιμετώπιση των τα στερεοτύπων του φύλου, των παραδοσιακών εννοιών της αρρενωπότητας και των εννοιών της τιμής
- την ενίσχυση της γνώσης σχετικά με την πρόληψη της βίας και τις εναλλακτικές λύσεις στη βία
- την παροχή μεθόδων και εργαλείων για την εργασία με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες με τρόπο που προλαμβάνει τη βία

- βελτίωση της επαγγελματικής πρακτικής στο πλαίσιο της εργασίας με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες.

Θεωρούμε ζωτικής σημασίας την παροχή ενημερωμένου εκπαιδευτικού υλικού και πρόσφατων ερευνών με τρόπο κατανοητό και την εφαρμογή διαδραστικών εργαλείων, όπως το παιχνίδι ρόλων και τις μελέτες περιπτώσεων. Είναι βασικό να διεξάγονται εκπαιδεύσεις σε αυτά τα θέματα με τρόπο που να κάνει τους συμμετέχοντες να αισθάνονται ασφαλείς και προστατευμένοι και να επιτρέπουν στους επαγγελματίες να εξοικειωθούν περισσότερο με τη έννοια της διευκόλυνσης μιας ομάδας.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανάπτυξης ικανοτήτων βασίζεται στα πρότυπα ποιότητας του έργου FOMEN, τα οποία αναπτύχθηκαν βάσει της προαναφερθείσας ανάλυσης αναγκών με δικαιούχους ομάδες του έργου (όπως άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες και πολλαπλασιαστές που εργάζονται μαζί τους στην εκπαίδευση και σε άλλους τομείς). Οι ακόλουθες ενότητες έχουν σκοπό την εκπαίδευση και στη συνέχεια την υποστήριξη των πολλαπλασιαστών για να προετοιμάσουν επαρκείς συνθήκες για την εφαρμογή προγραμμάτων ευαισθητοποίησης πάνω σε ζητήματα φύλου και πρόληψης της βίας με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες σε όλες τις χώρες-εταίρους του FOMEN, καθώς και ενδεχομένως σε χώρες που δεν εντάσσονται στο εταιρικό σχήμα.

Παρακαλώ σημειώστε:

- Όταν μιλάμε για "μονάδες" στο πεδίο του χρόνου, αναφερόμαστε σε μονάδες χρόνου διάρκειας περίπου. 45 λεπτών.
- Οι περισσότερες από τις ενότητες μπορούν επίσης να υλοποιηθούν διαδικτυακά. Περισσότερες λεπτομέρειες δίνονται στην περιγραφή της εκάστοτε ενότητας. Με βάση την εμπειρία μας με τις διαδικτυακές μορφές επιμόρφωσης, σας συνιστούμε να είστε ιδιαίτερα ευαίσθητοι στα διαλείμματα προκειμένου να διατηρήσετε τη συγκέντρωση και να επιτύχετε τα επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα: προτείνεται να μην υλοποιείτε περισσότερες από δύο μονάδες στη σειρά πριν κάνετε τουλάχιστον ένα μικρό διάλειμμα.
- Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανάπτυξης ικανοτήτων έχει ως στόχο να επιτρέψει την ανεξάρτητη εφαρμογή εκπαιδεύσεων μονάδων με άνδρες μετανάστες. Αυτό απαιτεί κατά περίπτωση τη χρήση διερμηνέων. Λόγω της προηγούμενης προβληματικής εμπειρίας σε κάποιες περιπτώσεις, θεωρούμε σημαντικό να λαμβάνεται ιδιαίτερα σοβαρά υπόψη ο ρόλος των διερμηνέων και να δίνεται προσοχή στην ακρίβεια, την πολιτιστική ευαισθησία και την ικανότητα που σχετίζεται με το περιεχόμενο. Ακόμη και υποτιθέμενες μικρές ανακρίβειες μπορεί να οδηγήσουν σε μεγάλες παρεξηγήσεις, ειδικά επειδή συχνά διευκρινίζονται μόνο όταν αυτές οι παρεξηγήσεις έχουν ήδη επικοινωνιακές και συναισθηματικές συνέπειες.

Ενότητες Προγράμματος

1. Ενότητα: Καλωσόρισμα	1
2. Ενότητα: Φύλο & Αρρενωπότητα.....	7
3. Ενότητα: Έμφυλη Βία (GBV).....	15
4. Ενότητα: Η επίδραση των μέσων (κοινωνικής δικτύωσης) και των πολιτικών στη μετανάστευση.....	22
5. Ενότητα: Πολιτισμική Ικανότητα/Ευαισθησία & Εκπαίδευση κατά του ρατσισμού	30
6. Ενότητα: Γλώσσα (του Σώματος)	41
7. Ενότητα: Πρόληψη της Βίας.....	52
8. Ενότητα: Αυτοφροντίδα, Μεταφορά & Ανατροφοδότηση.....	58

1. Ενότητα: Καλωσόρισμα

Διάρκεια

2 μονάδες

Θεματικές

Εισαγωγή στο

- Το Έργο
- Διευκολυντές
- Συμμετέχοντες στην ομάδα
- Κανόνες και προσδοκίες

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Στόχος της πρώτης ενότητας είναι η εξοικείωση μεταξύ της ομάδας και των διευκολυντών. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να ενημερωθούν για το έργο και τους στόχους του. Θα πρέπει επίσης να επεξεργαστούν τους κανόνες της ομάδας που θα περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο θα ήθελαν να πραγματοποιηθούν οι συναντήσεις και πώς πρέπει να δομηθεί η συνεργασία. Αυτή η διαδικασία στοχεύει στην ενδυνάμωση των συμμετεχόντων και στη δημιουργία ενός πρώτου αισθήματος κατάκτησης της διαδικασίας και του ανήκειν. Αυτή η ενότητα επικεντρώνεται επίσης στο να αγκαλιάσει την ποικιλομορφία των υποβάθρων των συμμετεχόντων και να μεταφέρει τη σημασία της διατομεακής προσέγγισης στην εργασία με μετανάστες και πρόσφυγες.

Αναλυτική Περιγραφή

Ερωτηματολόγιο Προκαταρκτικής Αξιολόγησης

Εξηγήστε στους συμμετέχοντες το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης και τους λόγους για τους οποίους πραγματοποιείται. Πρέπει να είστε σαφείς σχετικά με τη λήψη συγκατάθεσης από τους συμμετέχοντες για την ολοκλήρωση του ερωτηματολογίου. Διαμοιράστε στους συμμετέχοντες το ερωτηματολόγιο προκαταρκτικής αξιολόγησης (αυτό θα μπορούσε επίσης να πραγματοποιηθεί μετά την εισαγωγή στο έργο FOMEN και το πρόγραμμα του εργαστηρίου).

Εισαγωγή

- Παρουσιάστε τον εαυτό σας και το έργο FOMEN στην ομάδα. Επικεντρωθείτε στις εμπειρίες στους τομείς που αφορούν την ευαισθησία σε θέματα φύλου, την πρόληψη της βίας και την εργασία με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες.
- Πραγματοποιήστε μια σύντομη εισαγωγή: γιατί είναι σημαντικό να εκπαιδεύσει κανείς τον εαυτό του ως πάροχο κοινωνικών υπηρεσιών σχετικά με την ευαισθησία των φύλων, την πρόληψη της βίας, την ψυχική υγεία και ευεξία, τον ρόλο της γλώσσας και της επικοινωνίας, τη διατομεακή προσέγγιση και την πολιτιστική ευαισθησία και πώς το έργο στοχεύει να το πραγματοποιήσει.

- Προετοιμάστε ένα διάγραμμα και γράψτε τις θεματικές κάθε ενότητας, καθώς και την ημερομηνία & ώρα υλοποίησης. Αφήστε επιπλέον χρόνο για πιθανή διερμηνεία. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να λάβουν μια συνολική εικόνα σχετικά με το περιεχόμενο. Αφιερώστε χρόνο για την εισαγωγή στο περιεχόμενο των ενότητων και για να εξηγήσετε πώς σκοπεύετε να δομήσετε κάθε ενότητα.
- Εισαγωγικός κύκλος για τους συμμετέχοντες: Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να μοιραστούν με την ομάδα τα ονόματά τους, το επαγγελματικό τους υπόβαθρο και τα χαρακτηριστικά που αυτοί θεωρούν ότι ίσως είναι σημαντικό να γνωρίζουν γι' αυτούς οι υπόλοιποι συμμετέχοντες. Οι συντονιστές/διαμεσολαβητές μπορούν να εφαρμόσουν και πιο δημιουργικούς τρόπους γνωριμίας (π.χ. Ποιο είναι το αγαπημένο σας πρωινό; Πόσο καιρό χρειάστηκε να ταξιδέψετε στο εργαστήριο; Ποιο είναι ένα μέρος ή τοποθεσία όπου αισθάνεστε ασφαλείς) και άνετα;). Εξαρτάται κυρίως από την ομάδα, ιδίως αν οι συμμετέχοντες γνωρίζουν ήδη ο ένας τον άλλον ή συναντιούνται για πρώτη φορά.

Κανόνες

Ρωτήστε τους συμμετέχοντες τι χρειάζονται για να αισθάνονται άνετα εργαζόμενοι στο πλαίσιο μιας ομάδας και ενός εργαστηρίου. Παραδείγματα:

- *Τι είναι σημαντικό για να μπορείτε να μιλάτε ελεύθερα σε αυτήν την ομάδα και να αισθάνεστε ασφαλείς;*
- *Ποιοι κανόνες πρέπει να ισχύουν ώστε να νιώθετε άνετα στην ομάδα;*
- *Πώς μπορούμε να έχουμε καλές συνομιλίες μεταξύ μας;*
- *Πόσα από αυτά που μοιράζεστε μαζί μας εδώ πρέπει να παραμείνουν αποκλειστικά εντός των ορίων των ομάδων;*
- *Μπορούμε να συμφωνήσουμε ότι διαφωνήσουμε; Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις στην ομάδα. Εάν διαφωνείτε, λάβετε υπόψη ότι αναγνωρίζουμε ο ένας τον άλλον όταν διατυπώνουμε τη δήλωσή μας.*

Γράψτε τις λέξεις-κλειδιά σε ένα flipchart. Επαναλάβετε επίσης τις λέξεις-κλειδιά προφορικά. Είναι χρήσιμο να ρωτήσετε τι μπορείτε να κάνετε ως διαμεσολαβητής / συντονιστής εάν πρέπει να διακόψετε κάποιον. Μπορείτε να το σκεφτείτε εκ των προτέρων και να κάνετε προτάσεις, αλλά είναι επίσης πιθανό οι συμμετέχοντες να έχουν τις δικές τους συνεισφορές. Είναι καλύτερο εάν οι συμμετέχοντες δημιουργήσουν τους κανόνες της ομάδας σε μεγάλο βαθμό - αυτή η διαδικασία πρέπει επομένως να ελέγχεται ελάχιστα. Αυτό θα βοηθήσει στην ενότητα της ομάδας και θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη αυτορρύθμιση της ομάδας όταν τελικά ξεκινήσουν οι συζητήσεις. Παρ' όλα αυτά, θα πρέπει να προσέχετε την εφαρμογή των κανόνων της ομάδας, με βάση την έννοια του ασφαλούς/γενναίου χώρου:

- «Συμφωνούμε ότι διαφωνούμε και διαφωνούμε με ευγένεια»: οι διαφορετικές απόψεις γίνονται δεκτές, θα υπάρξουν περαιτέρω αξιοπρεπείς συζητήσεις σχετικά με το από πού προέρχονται οι διαφορετικές θέσεις
- «Κατανόηση των προθέσεων και των επιπτώσεων»: Η πρόθεση μιας δράσης διαχωρίζεται από την επίδρασή της, οι περιπτώσεις συζητούνται ανοιχτά όπου επηρεάζεται η συναισθηματική ευημερία των άλλων

- «Πρόκληση κατά επιλογή»: Οι συμμετέχοντες αποφασίζουν για τον εαυτό τους τότε θα συμμετάσχουν και τότε θα εγκαταλείψουν μια συζήτηση και αναστοχάζονται πάνω σε αυτές τις αποφάσεις
- «Σεβασμός»: Οι συμμετέχοντες δείχνουν σεβασμό στους άλλους και αναστοχάζονται σχετικά με το πώς είναι ο ενεργός σεβασμός
- Όχι επιθέσεις»: Οι συμμετέχοντες συμφωνούν να μην βλάψουν ο ένας τον άλλον, να μην απορρίψουν την κριτική των δηλώσεων ή της συμπεριφοράς ως εικαζόμενες επιθέσεις και να είναι ανοιχτοί σε κριτική.

Μοιραστείτε με τους συμμετέχοντες ότι ακολουθείτε παρόμοια διαδικασία στις ομάδες Εκπαίδευσης/Παρέμβασης. Ρωτήστε τους γιατί οι βασικοί κανόνες και οι έννοιες των ασφαλών/γενναίων χώρων είναι σημαντικά στοιχεία όταν εργάζεστε με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες.

Προσδοκίες

Ρωτήστε τους συμμετέχοντες ποιες είναι οι προσδοκίες τους:

- «Για ποια πράγματα θέλετε να μιλήσετε και να μάθετε περισσότερα στις επόμενες συνεδρίες;»
- «Υπάρχουν ήδη θέματα που θα θέλατε να μοιραστείτε με την ομάδα;»

Συλλέξτε τις απαντήσεις και τις ερωτήσεις σε ένα φύλλο χαρτιού.

Μέθοδος: «Εγώ - Όχι εγώ» (βλ. Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 1.1)

- Ως διαμεσολαβητής, εισαγάγετε αυτήν τη μέθοδο ως μια άσκηση με την οποία είναι δυνατόν να γνωρίσετε τους άλλους, καθώς και την ποικιλία των υποβάθρων με τα οποία βρίσκεστε αντιμέτωποι/ες.
- Η μέθοδος «Εγώ - Όχι εγώ» λειτουργεί με προσωπικές ερωτήσεις, που μπορεί να είναι δύσκολο να απαντηθούν. Τονίστε ότι σε αυτήν τη μέθοδο επιτρέπεται ρητά το «ψέμα». Είναι σημαντικό η ομάδα να έχει δημιουργήσει μια καλή ατμόσφαιρα εκ των προτέρων (ασφαλής/γενναίος χώρος).
- Σημειώστε τις πλευρές ενός δωματίου χρησιμοποιώντας ένα flipchart ή οποιοδήποτε είδος κάρτας ή χαρτιού, με την ένδειξη «Εγώ» και «Όχι εγώ».
- Οι συμμετέχοντες πρέπει να σταθούν σε μία από τις δύο πλευρές σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις. Επισημάνετε ότι δεν υπάρχει ενδιάμεσο σε αυτήν την άσκηση, αλλά υπάρχει η δυνατότητα του ψέματος.
- Στη συνέχεια ξεκινήστε με την πρώτη ερώτηση (δείτε τις παρακάτω ερωτήσεις). Μετά από κάθε ερώτηση, είναι σημαντικό να κρατήσετε τις ομάδες για μια στιγμή. Σημειώστε ποιος είναι στην ομάδα «Εγώ» και ποιος είναι στην ομάδα «Όχι εγώ». Οδηγήστε τους συμμετέχοντες να επικεντρωθούν στις μεταβαλλόμενες σχέσεις. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες πώς αλλάζει το συναίσθημα ανάλογα με την ερώτηση και την ομάδα. Οι διαφορετικές σχέσεις στις διαφορετικές ομάδες γίνονται εμφανείς.
- Όταν τελειώσετε με τις ερωτήσεις σας, οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να κάνουν ερωτήσεις. Υπογραμμίστε ότι οι ερωτήσεις πρέπει να γίνουν αποδεκτές από την ομάδα και ως εκ τούτου πρέπει να είναι κατάλληλες.

- Συνολικά, δεν πρέπει να τεθούν πάρα πολλές ερωτήσεις για να διατηρήσετε την προσοχή μέχρι το τέλος.

Ερωτήσεις για τη μέθοδο «Εγώ - Όχι εγώ»:

- Ποια/ος έμαθε να παίζει ένα μουσικό όργανο στην παιδική ηλικία;
- Ποια/ος επισκέπτεται τακτικά έναν χώρο προσευχής;
- Ποια/ος είναι πολίτης της χώρας όπου ζει;
- Ποια/ος έχει περισσότερα από δύο αδέρφια;
- Ποια/ος μπορεί να σχεδιάσει με ασφάλεια το επαγγελματικό και οικονομικό του μέλλον για τα επόμενα πέντε χρόνια;
- Ποια/ος ξοδεύει χρόνο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κάθε μέρα;
- Ποια/ος είχε περισσότερα από 50 βιβλία στο νοικοκυριό στο οποίο μεγάλωσε;
- Ποια/ος έχει κάνει χρήση ναρκωτικής ουσίας που καπνίζεται;
- Ποια/ος πηγαίνει διακοπές κάθε χρόνο;
- Ποια/ος κάλεσε την αστυνομία τουλάχιστον μία φορά ως μάρτυρας ενδοοικογενειακής βίας (στη γειτονιά);
- Ποια/ος μιλά περισσότερες από 3 γλώσσες;
- Ποια/ος έχει χρειαστεί υπηρεσίες μετάφρασης/διερμηνείας για αμοιβαία κατανόηση τουλάχιστον μία φορά;
- Ποια/ος φίλησε ποτέ έναν άνδρα* με πάθος;
- Ποια/ος φίλησε ποτέ μια γυναίκα* με πάθος;
- Σε ποια/ον αρέσει να τραγουδά;
- Σε ποια/ον αρέσει να χορεύει;
- Ποια/ος πιστεύει ότι ανήκει σε μια κοινωνικά ομάδα που βιώνει διάκριση;
- Ποια/ος εργάζεται στο επάγγελμα που σπούδασε;

Οι ερωτήσεις αυτές θα πρέπει να αναπροσαρμόζονται ανάλογα με το πλαίσιο.

Ερωτήσεις για να αναστοχαστείτε μετά:

- Πώς ήταν να στέκεστε μόνος από τη μία πλευρά;
- Πώς ήταν να στέκεστε από τη μία πλευρά σε μια μεγάλη ομάδα;
- Τι παρατηρήσατε συγκεκριμένα;
- Τι σας εξέπληξε;
- Ποιο ήταν το κίνητρο για να κάνετε εσείς ερωτήσεις στο τέλος;
- Όλες οι ερωτήσεις έχουν το ίδιο νόημα για τη ζωή σας;
- Υπάρχουν άλλα υποβάθρα που δεν αγγίχθηκαν στις ερωτήσεις, αλλά έχουν ιδιαίτερο νόημα για εσάς;
- Γιατί ορισμένα χαρακτηριστικά είναι σημαντικά; Ποια χαρακτηριστικά για παράδειγμα;
- Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των ατομικών και κοινωνικών αξιολογήσεων των διαφορετικών χαρακτηριστικών και υποβάθρων;

Συμπεράσματα

Ρωτήστε την ομάδα εάν υπάρχει κάτι ασαφές σε αυτήν την ενότητα ή εάν έχουν περαιτέρω ερωτήσεις ή παρατηρήσεις.

Στο τέλος αυτής της ενότητας, είναι σημαντικό εσείς ως συντονιστής/τρια / διαμεσολαβητής/τρια να συνοψίσετε τα θέματα ξανά και να ανατρέξετε στις επερχόμενες ενότητες, όπου θα υπάρχει η δυνατότητα να συζητήσετε για αυτά με περισσότερες λεπτομέρειες. Προσφέρετε στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να φέρουν στη συζήτηση πάντα τις δικές τους εμπειρίες και προοπτικές.

Εκπαιδευτικό Υλικό

- Flipchart paper
- Μαρκαδόρο

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες θα πάρουν μια συνολική εικόνα σχετικά με τη διάρκεια των εργαστηρίων. Εξοικειώνονται με τους άλλους συμμετέχοντες και τους διαμεσολαβητές και με τη θέση τους μέσα στην ομάδα, καθώς και με τη δυναμική της ομάδας. Μαθαίνουν για μια προσέγγιση προσανατολισμένη στην ποικιλομορφία που ακολουθεί αυτό το πρόγραμμα. Η ενότητα αγκαλιάζει τη σημασία της διατομεακότητας και της ευαισθησίας τόσο του φύλου όσο και της πολιτισμικής καταβολής κατά την εργασία με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες.

Δεξιότητες

Αναστοχασμός και διατύπωση αναγκών, προβληματισμός σχετικά με τα πράγματα που επιτρέπεται και αυτά που δεν επιτρέπεται να γίνονται στην ομάδα, γνωστοποίηση των προσδοκιών της ομάδας, γνωστοποίηση των αναγκών σε μικρές ομάδες

Γνώση

Γενική ιδέα για την ομάδα και τις θεματικές του FOMEN, δυναμική της ομάδας, δείκτες για τον ασφαλή και γενναίο χώρο (βλ. παραπάνω), διατομεακότητα

Στάσεις

Ανοιχτότητα στις έννοιες του ασφαλή και γενναίου χώρου με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες, αυτο-φροντίδα στο πλαίσιο της ομάδας, ευαισθησία για τα διαφορετικά υπόβαθρα, αγκαλιάζοντας μια προσέγγιση διαφορετικότητας

Προσαρμογή και Παραλλαγή

Αυτή η ενότητα δεν απαιτεί φυσική παρακολούθηση. Όταν πραγματοποιείται σε διαδικτυακό/ψηφιακό εργαστήριο, θα πρέπει να επικεντρώνεται στη δημιουργία ασφαλών και γενναίων (διαδικτυακών) χώρων όσο το δυνατόν καλύτερα (ιδιωτικότητα, χωρίς μαγνητοσκόπηση, σίγαση των μικροφώνων, διατηρώντας τις κάμερες ενεργοποιημένες, κ.λπ.).

Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μια προκαταρκτική αξιολόγηση.

Η μέθοδος «Εγώ - Όχι εγώ» δεν απαιτεί ουσιαστικά φυσική παρουσία. Αντί να σταθούν σε ένα δωμάτιο, οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να ενεργοποιήσουν τις κάμερες και να

σηκώσουν ένα χέρι για την απάντηση «Εγώ». Είτε έτσι είτε αλλιώς, είναι σημαντικό να σταματήσετε για λίγο μετά από κάθε ερώτηση και να ρίξετε μια ματιά στην ομάδα ή στα χέρια που έχουν σηκωθεί ή δεν έχουν σηκωθεί.

Πηγές

- Ali, Diana. 2017. Safe Spaces and Brave Spaces. Historical Context and Recommendations for Student Affairs Professionals. NASPA Policy and Practice Series, 2.
- Portal Intersektionalität: www.portal-intersektionalitaet.de
- Stadlbauer, J. & Scambor, E. (2019) Men Talk - Leitfaden für Dialogreihen mit männlichen Asylberechtigten, subsidiär Schutzberechtigten & Drittstaatsangehörigen in der Steiermark. Graz: VMG
- https://www.diakonie-wuerttemberg.de/fileadmin/Diakonie/Arbeitsbereiche_Ab/Migranten_Mg/Mg_Rassismuskritische_Broschuere_vollstaendig.pdf

2. Ενότητα: Φύλο & Αρρενωπότητα

Διάρκεια

3 μονάδες

Θεματικές

- Έννοια του Φύλου
- Έμφυλες Σχέσεις / Έμφυλοι Ρόλοι
- ΛΟΑΤΚΙ+
- Από την Ηγεμονική Αρρενωπότητα στην Αρρενωπότητα της Φροντίδας

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Η ενότητα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των φύλων με:

- Ενθάρρυνση μιας γενικής κατανόησης των προκλήσεων που σχετίζονται με το φύλο
- Ευαισθητοποίηση: πώς οι αξίες και οι νόρμες επηρεάζουν την πραγματικότητά μας, ενισχύοντας τα στερεότυπα και υποστηρίζοντας τις δομές που παράγουν ανισότητες
- Αναστοχασμός πάνω στα δικά τους έμφυλα στερεότυπα, μοντέλα σχέσεων μεταξύ των φύλων
- Βελτίωση γνώσεων σχετικά με το μοντέλο της ηγεμονικής αρρενωπότητας και τον τρόπο μεταμόρφωσης της σε αρρενωπότητα της φροντίδας
- Βελτίωση γνώσεων σχετικά με την ΛΟΑΤΚΙ+ ορολογία και συνάφεια
- Προώθηση μιας στάσης προσανατολισμένης στην ισότητα των φύλων σε πολυπολιτισμικά πλαίσια

Αναλυτική Περιγραφή

Εισαγωγή

Ξεκινάμε τη συνεδρία με έναν σύντομο γύρο εισαγωγής στην οποία ρωτάμε τους συμμετέχοντες ποιες είναι οι προσδοκίες τους σχετικά με το θέμα «Φύλο και αρρενωπότητα»:

Η κατανόηση και η παρατήρηση της υποδοχής των μεταναστών από την οπτική του φύλου σημαίνει, πρώτα από όλα, να συνειδητοποιήσουμε ότι οι άνδρες* και οι γυναίκες* που ζητούν άσυλο ή έχουν το δικαίωμα προστασίας - όπως όλα τα άτομα - υπόκεινται σε προσωπική, κοινωνική, πολιτιστική, οικογενειακή, οικονομική και εργασιακή προκατάληψη. Είναι επίσης απαραίτητο να εφαρμοστεί μια προσέγγιση προσανατολισμένη στην ισότητα των φύλων στη σύνθεση της ομάδας και την εκπαίδευσή της. Οι διαμεσολαβητές πρέπει να είναι σε θέση να δώσουν προσοχή στις συγκεκριμένες ανάγκες ατόμων, όπως γυναικών* και ανδρών* που έχουν υποστεί βασανιστήρια και βία, ασυνόδευτοι ανήλικοι, μονογονεϊκές οικογένειες, θύματα εμπορίας ανθρώπων, ΛΟΑΤΚΙ+* άτομα (λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, διεμφυλικοί, μεσοφυλικοί).

Το φύλο είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά ταυτότητας κάθε ατόμου και δεν μπορεί να αγνοηθεί, αλλά πρέπει να αναγνωριστεί, να προαχθεί και να εκτιμηθεί. Η έλλειψη

προοπτικής για το φύλο στη μετανάστευση, το άσυλο και τις πολιτικές ένταξης μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις τόσο στις γυναίκες* όσο και στους άνδρες*. Αντικατοπτρίζεται στο πώς τα στερεότυπα του φύλου επηρεάζουν τις σχέσεις και συμβάλλουν στις ανισοροπίες ισχύος στις συναισθηματικές σχέσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών* και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Οι όροι «βιολογικό φύλο» (“sex”) και «κοινωνικό φύλο» μπορούν να συγχέονται και να χρησιμοποιούνται εσφαλμένα ως συνώνυμα. Τι αντιπροσωπεύει η λέξη «βιολογικό φύλο» και τι περιλαμβάνει;

Ο όρος «βιολογικό φύλο» χρησιμοποιείται για να ταξινομήσει τους ανθρώπους ως άνδρες, γυναίκες ή μεσοφυλικούς. Το βιολογικό φύλο αποδίδεται στα νεογέννητα κατά τη γέννηση τους με βάση την εμφάνιση των γεννητικών τους οργάνων. Το βιολογικό φύλο ενός ατόμου συνδυάζει φυσικά χαρακτηριστικά, όπως αναπαραγωγικά όργανα και δευτερογενή σεξουαλικά χαρακτηριστικά, και γενετικά χαρακτηριστικά (συνήθως τα χρωμοσώματα XY ορίζουν το βιολογικό φύλο του άνδρα και τα χρωμοσώματα XX το θηλυκό). Με τον όρο «κοινωνικό φύλο» αναφερόμαστε σε πρότυπα συμπεριφοράς και σε άλλες πτυχές που πρέπει να υιοθετήσουμε σύμφωνα με το βιολογικό μας φύλο, όπως απαιτεί η κοινωνία. Το κοινωνικό φύλο είναι μια μεταβαλλόμενη και δυναμική διάσταση η οποία μπορεί να διαμορφωθεί καθώς μεγαλώνει ένα άτομο και μπορεί να προσαρμοστεί σε διαφορετικά πολιτιστικά, θρησκευτικά, κοινωνικά και οικονομικά πλαίσια. «Οι άνθρωποι γεννιούνται θηλυκά, αρσενικά ή μεσοφυλικοί (βιολογικό φύλο): τότε μαθαίνουν συνήθως πώς να είναι κορίτσια και αγόρια και στη συνέχεια γίνονται γυναίκες* και άντρες* (κοινωνικό φύλο). Το κοινωνικό φύλο αναφέρεται στο τι σημαίνει να είσαι αγόρι ή κορίτσι, άντρας* ή γυναίκα* σε μια συγκεκριμένη κοινωνία και κουλτούρα όπου καθορίζονται οι ρόλοι».¹

Συζήτηση με τους συμμετέχοντες σχετικά με τους όρους «βιολογικό φύλο» και «κοινωνικό φύλο»

- Μπορείτε να ενθαρρύνετε μια συζήτηση ζητώντας από τους συμμετέχοντες παραδείγματα σχετικά με το βιολογικό φύλο και το κοινωνικό φύλο και πώς οι προσδοκίες των οικογενειών τους επηρέασαν/εμπόδισαν/ενίσχυσαν τους ρόλους του κοινωνικού τους φύλου.
- Ρωτήστε τους γλωσσικούς διαμεσολαβητές που συμμετέχουν στην εκπαίδευση πώς μεταφράζονται οι λέξεις βιολογικό φύλο και κοινωνικό φύλο στις γλώσσες εργασίας τους και αν βρήκαν άλλες λέξεις για αυτές τις δύο έννοιες κατά τη διάρκεια των διαμεσολαβήσεων τους με πρόσφυγες και μετανάστες.

¹UNHCR, Sexual and Gender Violence against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons. 2003

Παρουσιάστε την έννοια του έμφυλου στερεότυπου: «Υπάρχει μια γενικευμένη άποψη ή προκατάληψη σχετικά με τα γνωρίσματα ή τα χαρακτηριστικά ή τους ρόλους που είναι ή πρέπει να κατέχουν ή να παρουσιάζουν οι γυναίκες* και οι άνδρες*»². Ένα έμφυλο στερεότυπο είναι επιβλαβές όταν περιορίζει την ικανότητα των γυναικών και των ανδρών να αναπτύξουν τις προσωπικές τους ικανότητες, να συνεχίσουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και να κάνουν επιλογές για τη ζωή τους.

Μέθοδος: «Ο Ιδανικός Άνδρας* Vs. Ο Πραγματικός Άνδρας*» (βλ. Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 2.2). Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Πώς νομίζετε ότι πρέπει να είναι ο ιδανικός άντρας* σύμφωνα με μια γυναίκα*; Ποια χαρακτηριστικά πρέπει να έχει;
- Πώς νομίζετε ότι πρέπει να είναι ο ιδανικός άντρας* σύμφωνα με έναν άνδρα*; Τι χαρακτηριστικά πρέπει να έχει;
- Πώς νομίζετε ότι ο μέσος άντρας* αλληλεπιδρά με τις γυναίκες καθημερινά; Τι χαρακτηριστικά έχει;
- Πώς νομίζετε ότι ο μέσος άνδρας* αλληλεπιδρά με τους άνδρες* καθημερινά; Τι χαρακτηριστικά έχει;
- Σκεφτείτε έναν άνδρα* που γνωρίζετε, εκτιμάτε και σέβεστε. Τι σας αρέσει σε αυτόν; Πώς θα τα πήγαινε στη σύγκριση με τον ιδανικό άνδρα* και τον μέσο άνδρα* που περιγράψατε;

Στόχος της συζήτησης: Αυτή η άσκηση υπογραμμίζει τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία επιβάλλει μοντέλα ανδρών και γυναικών Το έμφυλο στερεότυπο κρύβεται πίσω από ανισοροπίες ισχύος και βίαιες συμπεριφορές. Για να εξερευνήσετε τις προσδοκίες σε σχέση με το κοινωνικό φύλο, μπορείτε να ακολουθήσετε τη μέθοδο αφήγησης. Η πλήρης περιγραφή βρίσκεται στην Εργαλειοθήκη (Μέθοδος 2.3 και Μέθοδος 2.4.).

Οι στόχοι και των δύο δραστηριοτήτων είναι:

- Διερεύνηση των στερεοτύπων αρρενωπότητας και θηλυκότητας
- Αναγνώριση των τρόπων με τους οποίους τα έμφυλα στερεότυπα επηρεάζουν τις προσδοκίες για το κοινωνικό φύλο
- Διερεύνηση της αλληλεγγύης των ανδρών και των γυναικών

Από το μοντέλο ηγεμονικής αρρενωπότητας στο μοντέλο φροντίδας: Η αρρενωπότητα θεωρείται συχνά ως η εσωτερική ουσία που κάνει τους άνδρες* αυτό που είναι και που τους ξεχωρίζει από τις γυναίκες*, ένα σύνολο φυσικών, ψυχολογικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών. Ωστόσο, η αρρενωπότητα συνεπάγεται επίσης μια σειρά πεποιθήσεων και συμπεριφορών που οι άνδρες* υιοθετούν για να αποδείξουν ότι βρίσκονται σε συμφωνία με τις νόρμες του κοινωνικού φύλου που κυριαρχούν σε μια δεδομένη στιγμή. Η αρρενωπότητα

²Γραφείο του Υπατου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, OHCHR

λοιπόν δεν είναι κάτι που οι άντρες έχουν μέσα τους, αλλά είναι κάτι που κάνουν. Οι άνδρες* αντιμετωπίζουν μια ισχυρή κοινωνική πίεση για να ορίσουν τον εαυτό τους και να υπερασπιστούν τον εαυτό τους ως «αρσενικά». Ζητάμε από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν ορισμένες καταστάσεις βάσει των ακόλουθων ερωτήσεων:

- Πόσο συχνά οι άνδρες στη ζωή μου κρύβουν την ευπάθεια τους;
- Εάν είστε άνδρας*, σκεφτείτε την τελευταία φορά που αντιμετωπίσατε ένα σημαντικό προσωπικό πρόβλημα, κάτι που προκάλεσε ένταση, αμηχανία, φόβο ή θλίψη και διήρκεσε μερικές ημέρες.
- Εάν είστε γυναίκα*, σκεφτείτε την τελευταία φορά που ένας άνδρας* κοντά σας είχε ένα τέτοιο πρόβλημα.
- Εάν είστε άνδρας*, σκεφτείτε τι τείνετε να κάνετε σε αυτές τις καταστάσεις. Εάν είστε γυναίκα*, σκεφτείτε τι τείνει να κάνει ο άνδρας* που είναι κοντά σας

Δώστε στους συμμετέχοντες 10 λεπτά για να σκεφτούν ξεχωριστά τις ερωτήσεις και γράψτε μερικές σημειώσεις. Μετά από αυτό, χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες (3-4 άτομα) και αφήστε τους να συζητήσουν τις απαντήσεις που έδωσαν στις ερωτήσεις. Οι συντονιστές/διαμεσολαβητές μπορούν να ενθαρρύνουν έναν αναστοχασμό ρωτώντας: *Η σιωπή των ανδρών* έχει αντίκτυπο στη ζωή σας; Εάν ναι, τι είδους;*

Πιθανές απαντήσεις: Απαντήσεις ανδρών* ενόψει προσωπικών προβλημάτων: «Δεν μπορώ να παραπονεθώ», «Καταπίνω το πικρό ποτήρι και συνεχίζω τη ζωή μου», «Γιατί πρέπει να το σκέφτομαι;», Αδιαφορία, Σιωπή, Υψώνοντας τα μάτια του στον ουρανό.

Συμπεριφορές που δείχνουν ότι ένα άτομο βιώνει συναισθηματική δυσφορία και το κρύβει: Κλείσιμο στον εαυτό του, Σιωπή, Κατανάλωση μεγάλων ποσοτήτων αλκοόλ, Υπερβολικός θυμός, Υψηλά επίπεδα στρες, Επικίνδυνες συμπεριφορές, Ανεξήγητοι σωματικοί πόνοι, Πολύ εργασία, Χρόνια πλήξη.

Όταν οι άνδρες* ισχυρίζονται ότι δεν ξέρουν τι νιώθουν, δεν θέλουν απαραίτητα να αποφύγουν την οικειότητα και δεν υπάρχει παθολογία, απλά δεν διδάχθηκαν ποτέ πώς να το κάνουν. Συζήτηση των επιπτώσεων της τοξικής/ηγεμονικής αρρενωπότητας στους άνδρες*. Μερικές πιθανές συνέπειες:

- Δεν ζητώ βοήθεια όταν τη χρειάζομαι
- Μοναξιά και αδυναμία
- Φορτώνομαι μεγάλη ευθύνη
- Καταπιέζω τα συναισθήματά μου και ακυρώνω τα συναισθήματα των άλλων
- Δεν επιτρέπω σε άλλους ανθρώπους να γνωρίζουν ότι μερικές φορές και οι άνδρες* χρειάζονται βοήθεια ή έχουν ανάγκη να μιλήσουν

Συζητήστε το στην ομάδα, ενθαρρύνετε τη συμβολή κάθε συμμετέχοντα: Ποιες είναι οι αξίες μου; Πώς μπορώ να σπάσω με την ηγεμονική/τοξική αρρενωπότητα;

Αφήστε τους συμμετέχοντες να το σκεφτούν για λίγα λεπτά ξεχωριστά και χωρίστε τους σε μικρές ομάδες για να συζητήσουν και να το μοιραστούν με την ευρύτερη ομάδα.

- Για να είμαστε σαφείς σχετικά με τις αξίες κάποιου, είναι σημαντικό να τις διατυπώσουν, αλλά αυτό συνήθως δεν συμβαίνει έως ότου αμφισβητηθούν για κάποιο λόγο.
- Η αποσαφήνιση της αντίφασης κάποιου μεταξύ των αξιών και των συμπεριφορών μπορεί να είναι επώδυνη αλλά εποικοδομητική.
- Όταν η συμπεριφορά μας είναι σύμφωνη με τις αξίες μας, νιώθουμε καλά και μπορούμε να σκεφτούμε καθαρά, όταν αυτή έρχεται σε αντίθεση με αυτό που πιστεύουμε, είμαστε αβέβαιοι, αμφιλεγόμενοι, αυτοκριτικοί και αμυντικοί.
- Αφήστε τον εαυτό σας να νιώσει όλα τα συναισθήματα και να τα εκφράσει.
- Γίνετε πρότυπο για τα παιδιά σας στην κοινότητά σας.
- Διδάξτε στα παιδιά σας να εκφράζουν τα συναισθήματά τους.

ΛΟΑΤΚΙ+

Εκτός από την σύγχυση του «βιολογικού φύλου» και του «κοινωνικού φύλου», είναι επίσης εύκολο να συγχέονται οι έννοιες της ταυτότητας φύλου και του σεξουαλικού προσανατολισμού. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται για την περιγραφή αυτών των όρων ποικίλλει πολύ σε όλο τον κόσμο και βασίζεται στη ηλικία, τη γλώσσα και τις πολιτισμικές αναφορές κάθε κοινότητας. Υπάρχουν μερικές φράσεις και λέξεις που χρησιμοποιούνται συνήθως από τον ΟΗΕ, ωστόσο, οι περισσότεροι από τους όρους που θα περιγράψουμε δημιουργήθηκαν στον δυτικό κόσμο. Στην πραγματικότητα, η έννοια ΛΟΑΤΚΙ+ αντιπροσωπεύει έννοιες της ταυτότητας φύλου και δεν είναι καθολική. Πρέπει να σεβόμαστε την προσωπική αυτονομία όταν περιγράφουμε την ταυτότητα κάποιου. Τέτοιες έννοιες και φαινόμενα μπορούν να εξεταστούν και σε άλλους πολιτισμούς προκειμένου να αποφευχθούν οι διακρίσεις, η καταπίεση κ.λπ. Όταν ασχολούμαστε με τις σχέσεις ΛΟΑΤΚΙ+, πρέπει να καταλάβουμε ότι η άποψή μας είναι προκατειλημμένη από τον ευρωκεντρισμό και τον πολιτισμικό σχετικισμό.

Εργασία πάνω στην ορολογία (Δείτε τη μέθοδο λεξιλογίου ΛΟΑΤΚΙ+ στην Εργαλειοθήκη): Η κατανόηση των ακόλουθων οκτώ όρων είναι κρίσιμη για τη συνεργασία με ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Τοποθετήστε κάθε όρο σε μία από τις τρεις κατηγορίες, γράψτε την έννοια του όρου και γιατί τον εισαγάγατε στην εκάστοτε κατηγορία.

- Άσκηση
- Χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου/φύλου
- Σεξουαλικός προσανατολισμός
- Λεσβία
- Διεμφυλικό άτομο
- Γκέι
- Ταυτότητα φύλου
- Μεσοφυλικό άτομο
- Αμφιφυλόφιλο

ΠΟΙΟΝ ΑΓΑΠΑΣ

**ΕΙΤΕ ΑΙΣΘΑΝΕΣΤΕ ΑΝΔΡΑΣ, ΓΥΝΑΙΚΑΣ,
ΑΛΛΟ ΦΥΛΟ, Ή ΚΑΝΕΝΑ ΦΥΛΟ**

**Η ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΣΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ/
ΤΗ ΦΥΣΙΚΟ ΣΩΜΑ**

Οι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι σε όλο τον κόσμο υφίστανται βία, βασανιστήρια, κράτηση, ποινικοποίηση και διακρίσεις που προκαλούνται από μίσος στην απασχόληση, στο σπίτι,

στην υγειονομική περίθαλψη και στην εκπαίδευση λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού ή πραγματικής ή αντιληπτής ταυτότητας φύλου.

Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων - συμπεριλαμβανομένων των εγκλημάτων μίσους, των καταχρήσεων κατά την κράτηση και του «διορθωτικού» βιασμού - συμβαίνουν όχι μόνο σε χώρες που ποινικοποιούν τις σχέσεις του ιδίου φύλου ή έχουν υψηλά επίπεδα προκατάληψης εναντίον ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+, αλλά και σε χώρες που θεωρούνται πιο προστατευτικές, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο ή η Ιταλία. Τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα υφίστανται πολύ συχνά βασανιστήρια και άλλες μορφές κακοποίησης επειδή δεν συμμορφώνονται με τις κοινωνικά κατασκευασμένες προσδοκίες σε σχέση με το φύλο.

Μετά την ολοκλήρωση της άσκησης ορολογίας, χωρίζουμε την ομάδα σε υποομάδες 4-5 ατόμων και διανέμουμε τις περιπτώσεις. Τους ζητάμε να διαβάσουν το σύντομο χρονογράφημα και να συζητήσουν με την ομάδα τους πώς θα χειριστούν την κατάσταση. Στη συνέχεια θα συζητήσουμε με ολόκληρη την ομάδα.

Περίπτωση 1: Ένα αγόρι* που ζει με τους γονείς του έρχεται στο κέντρο μόνος του. Λέει ότι πιστεύει ότι είναι διεμφυλικός και ρωτά για σχετικές υπηρεσίες στην περιοχή. Λέει ότι περνά μια δύσκολη στιγμή καθώς κρύβει την ταυτότητα του φύλου του. Ανησυχεί γιατί αν ανοιχτεί στην οικογένειά του για τα συναισθήματά του, πιθανότατα δεν θα τον υποστηρίξει και θα τον διώξει από το σπίτι. Σας λέει ότι εκφοβίζεται στο σχολείο επειδή οι συμμαθητές του πιστεύουν ότι είναι πολύ θηλυπρεπής. Το είπε μόνο στον καλύτερο φίλο του και τώρα σας το λέει.

Περίπτωση 2: Μια γυναίκα* 30 ετών έρχεται στο γραφείο σας. Λέει ότι έχει κατάθλιψη επειδή πρόκειται να απελαθεί με τον αδερφό της. Ανησυχεί γιατί θα διαχωριστεί μόνιμα από τη σύντροφό της. Λέει ότι δεν μπορεί να πει στον αδερφό της ότι η σύντροφός της είναι γυναίκα*. Προτιμά να χωριστεί με τον αδερφό της, εάν είναι απαραίτητο, και να μείνει με τη σύντροφό της. Λέει ότι πρόσφατα σκέφτηκε την αυτοκτονία επειδή είναι τόσο αναστατωμένη από την κατάσταση.

Περίπτωση 3: Ένας άντρας* ανησυχεί για τον 25χρονο γιο του που έχει ερωτικές σχέσεις με άνδρα*. Λέει ότι επιθυμεί να στείλει τον γιο του πίσω στη χώρα καταγωγής τους, ώστε οι συγγενείς τους να οργανώσουν έναν γάμο με μια γυναίκα*. Πιστεύει ότι αυτό θα θεραπεύσει τον γιο του από την ομοφυλοφιλία και θα διασφαλίσει ότι η τιμή και η φήμη της οικογένειας θα παραμείνουν προστατευμένες. Ανησυχεί ότι γίνεται βίαιος ή έχει ήδη χρησιμοποιήσει βία εναντίον του γιου του.

Θα είναι ενδιαφέρον να ακούσουμε πώς οι ομάδες θα χειριστούν αυτές τις περιπτώσεις, με ποιους τρόπους θα επιλέξουν να επικοινωνήσουν και να ρωτήσουν εάν έχουν ζήσει παρόμοιες καταστάσεις.

Συμπεράσματα:

- Ποια είναι τα συναισθήματα/αισθήματά σας απέναντι σε αυτήν την ενότητα;
- Ποιες από τις προτεινόμενες ιδέες θεωρήσατε ενδιαφέρουσες;

- Ποιες προκλήσεις πιστεύετε ότι θα αντιμετωπίσετε εάν εφαρμόσετε ολόκληρη την ενότητα ή μέρος αυτής;

Εκπαιδευτικό Υλικό

- Flipcharts και πίνακα
- Μαρκαδόροι
- Φυλλάδια με ερωτήσεις

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες θα μάθουν για τον προσωπικό αναστοχασμό σχετικά με το κοινωνικό φύλο και την αρρενωπότητα. Έχετε υπόψη ότι οι νόρμες σε σχέση με το φύλο διαμορφώνουν τις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών*. Οι νόρμες σε σχέση με το φύλο είναι κοινωνικά κατασκευασμένες και μπορούν να αλλάξουν. Το μαθησιακό αποτέλεσμα θα βοηθήσει επίσης να αναστοχαστούμε σε σχέση με το πως η ανισότητα μεταξύ των φύλων και τα χαρακτηριστικά αρρενωπότητας μπορεί να επηρεάσουν/ τους φέρουν σε μειονεκτική θέση στην οικογενειακή/καθημερινή ζωή, ειδικά όταν προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα. Μπορεί να τους βοηθήσει να μάθουν τεχνικές για να ξεπεράσουν τέτοια κοινωνικά κατασκευασμένα εμπόδια σε σχέση με το φύλο και την αρρενωπότητα.

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Κατανοήσουν την έννοια του ΛΟΑΤΚΙ+
- Αμφισβητήσουν μερικούς από τους υπάρχοντες μύθους και προκαταλήψεις γύρω από τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα
- Αντιμετωπίσουν πιθανές περιπτώσεις

Δεξιότητες

Μαθαίνουν πως να αναστοχάζονται πάνω σε ένα θέμα με μια ομάδα, μοιράζονται μία εμπειρία.

Φέρνουν τον προβληματισμό τους σε μία άλλη ομάδα ως εκπαιδευτικό μέσο.

Γνώση

Πληροφορίες σχετικά με το φύλο ως κοινωνικό/πολιτισμικό φαινόμενο και κριτική σκέψη σχετικά με την αρρενωπότητα

Στάσεις

Κρίσιμος αυτο-αναστοχασμός, αναγνώριση αρσενικών και θηλυκών μοντέλων και των επιρροών τους στην ταυτότητα του φύλου μας.

Προσαρμογή και Παραλλαγή

Αυτή η ενότητα δεν απαιτεί φυσική παρουσία, ούτε οι εφαρμοσμένες μέθοδοι. Επομένως, θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν μέσω διαδικτυακών/ψηφιακών εργαστηρίων. Οι διαμεσολαβητές μπορούν να χωρίσουν τους συμμετέχοντες σε ομάδες μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας (δεν είναι δυνατή σε κάθε πλατφόρμα!). Μπορούν επίσης να συλλέξουν τις συνεισφορές των συμμετεχόντων σε ένα online φύλλο ή ζωντανές παρουσιάσεις/συνεισφορές των συμμετεχόντων.

Πηγές

- UNHCR, Sexual or Gender Violence towards Refugees, Returnees and IDPs). Guidelines for prevention and response, May 2003).
<https://www.siproimi.it/wp-content/uploads/2018/08/SPRAR-Manuale-Operativo-2018-08.pdf>
- PROVIDE_Operational-GuideLines:
<https://www.ismu.org/protocol-provide-guidelines-italiano/>
- Working with lesbian, Gay, bisexual, transgender & intersex persons in forced displacement:
<https://www.refworld.org/pdfid/4e6073972.pdf>
- Working with Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex (LGBTI) Persons in Forced Displacement and the Humanitarian Context. September 2017:
https://lgbti.iom.int/sites/default/files/Module%201%20Foundation%20topics/Module%2001_Participant%20Workbook_Sept2017.pdf

3. Ενότητα: Έμφυλη Βία (GBV)

Διάρκεια

3 μονάδες

Θεματικές

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις μορφές της Έμφυλης Βίας και την αναγνώρισή τους
- Η επικράτηση της Έμφυλης και της Ενδοοικογενειακής Βίας
- Πολλαπλές συνέπειες της Έμφυλης Βίας
- Νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

- Επίγνωση της πανταχού παρουσίας της Έμφυλης Βίας και ενίσχυση της ικανότητας αναγνώρισης των διαφόρων μορφών της
- Αναστοχασμός πάνω στη σχέση που έχουν οι συμμετέχοντες με την Έμφυλη Βία
- Εκπαίδευση σε σχέση με τις ενδείξεις αναγνώρισης της Έμφυλης Βίας
- Επίγνωση σχετικά με τις πολλαπλές συνέπειες της βίας για τα θύματα, τους δράστες, τις οικογένειες και την κοινωνία
- Κατανόηση του νομικού πλαισίου σχετικά με τη μείωση και την πρόληψη της Έμφυλης Βίας

Αναλυτική Περιγραφή

Κατανοώντας τι είναι Έμφυλη Βία

- Παρουσιάστε το θέμα της Έμφυλης Βίας ζητώντας από τους συμμετέχοντες να απαριθμήσουν πράγματα που θεωρούν ότι αποτελούν περιπτώσεις αυτού του είδους βίας (γράψτε σε ένα flip chart).
- Παρουσιάστε μια διαφάνεια με τον ακόλουθο ορισμό της Έμφυλης Βίας από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες: Η έμφυλη βία αφορά επιβλαβείς πράξεις που απευθύνονται σε ένα άτομο βάσει του φύλου του. Έχει τη βάση της στην ανισότητα μεταξύ των φύλων, στην κατάχρηση εξουσίας και σε επιβλαβείς νόρμες.
- Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να σχολιάσουν εν συντομία το περιεχόμενο αυτού του ορισμού και να τον συνδέσουν με τις προσωπικές τους εμπειρίες αντιμετώπισης Έμφυλης Βίας.
- Παρουσιάστε σε μια διαφάνεια τον εθνικό νομικό ορισμό της Έμφυλης Βίας.
- Εξηγήστε ότι η Έμφυλη Βία μπορεί να περιλαμβάνει σεξουαλική, σωματική, ψυχολογική και οικονομική βλάβη που προκαλείται σε ένα άτομο και των δύο φύλων, αλλά συντριπτικά τα θύματα είναι κυρίως κορίτσια* και γυναίκες*, και συχνότερα οι δράστες είναι αγόρια* και άνδρες*, γεγονός που το καθιστά ένα έντονα έμφυλο φαινόμενο. Σημαντικό μέρος της Έμφυλης Βίας είναι ο εξαναγκασμός, ο έλεγχος και η ανισορροπία στην εξουσία μεταξύ των

εμπλεκόμενων μερών, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της χρήσης βίας, απειλών βίας και χειραγώγησης.

- Τονίστε ότι η Έμφυλη Βία συμβαίνει σε όλους τους πολιτισμούς, τα κοινωνικά περιβάλλοντα, τις κοινωνικοοικονομικές τάξεις, στη δημόσια και ιδιωτική ζωή. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος της σχετίζεται με οικείους συντρόφους και το οικογενειακό πλαίσιο.
- Σε καταστάσεις αυξημένης αβεβαιότητας σε σχέση με τη ζωή, άγχους και απογοήτευσης, μετασχηματισμός των παραδοσιακών ρόλων των φύλων, όπως στην περίπτωση του εκτοπισμού, αυξάνεται ο κίνδυνος έκθεσης σε Έμφυλη Βία. Η αντιμετώπιση της Έμφυλης Βίας απαιτεί συντονισμένη κοινοτική στρατηγική η οποία θα περιλαμβάνει διάφορα επίπεδα της ανθρώπινης οικολογίας και έναν αριθμό ενδιαφερομένων (βλ. Ενότητα 7 - Πρόληψη της βίας).
- Παρουσιάστε μια διαφάνεια με βασικά δεδομένα που δείχνουν ότι τα θύματα βίας στις συντροφικές σχέσεις, ιδιαίτερα τα θύματα σοβαρής βίας, είναι συντριπτικά γυναίκες. Τα στατιστικά δεδομένα πρέπει να αναφέρονται σε εθνικό επίπεδο και να αφορούν στη θυματοποίηση γυναικών* και ανδρών* για περίοδο τουλάχιστον 5 ετών.

Μορφές Έμφυλης Βίας

- Παρουσιάστε μια διαφάνεια με λέξεις που ορίζουν διαφορετικές μορφές βίας γραμμένες σε κύκλους: συστημική, σωματική, ψυχολογική βία και συναισθηματική κακοποίηση, οικονομική κακοποίηση, σεξουαλική και αναπαραγωγική βία (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 3.1). Διανείμετε το φυλλάδιο όπου αναφέρονται διάφορες συμπεριφορές κάτω από διαφορετικές μορφές βίας, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να ακολουθήσουν καλύτερα τον διαμεσολαβητή και να πάρουν αυτήν τη λίστα μαζί τους μετά τη συνεδρία (Εργαλειοθήκη, Παράρτημα 3.1). Συζητήστε εν συντομία κάθε μορφή βίας κάνοντας αναφορά στον κατάλογο συγκεκριμένων βίαιων συμπεριφορών.
- Η συστημική βία αφορά εμπειρίες λόγω άνισων ευκαιριών ζωής που βιώνουν άνθρωποι, οι οποίες προκύπτουν από την καταγωγή τους, το γεγονός ότι ανήκουν σε διαφορετικές ομάδες, είναι γυναίκες* και άνδρες*, νέοι και ηλικιωμένοι, ή λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, είναι μετανάστες και **διαμμένων πληθυσμούς**. Αντικατοπτρίζεται στην άνιση πρόσβαση σε πόρους και υπηρεσίες (εκπαίδευση, θέσεις εργασίας και επαγγελματική εξέλιξη, άνιση αμοιβή για την ίδια εργασία) των γυναικών* σε σύγκριση με τους άνδρες* ή μελών οποιασδήποτε μειονοτικής ομάδας, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων.
- Προσκαλέστε 3 συμμετέχοντες και ζητήστε τους να αναφέρει ο καθένας/καθεμία ένα περιστατικό συστημικής βίας που έχουν παρατηρήσει και συζητήστε ποιες μπορεί να είναι οι ρίζες της συστημικής βίας σε αυτές τις περιπτώσεις.
- Η σωματική βία περιλαμβάνει σωματικές πράξεις με τις οποίες απειλείται, περιορίζεται ή βλάπτεται ένα άλλο άτομο, π.χ. στόχευση με όπλο, κράτηση ατόμου περιορισμένο στη γωνία ενός δωματίου, χαστούκια, χτύπημα, κλωτσιές, τρύπημα, στραγγάλισμα, τράβηγμα μαλλιών, σβήσιμο τσιγάρων πάνω στο σώμα κάποιου ατόμου, μαχαίρωμα ή χρήση άλλων όπλων, κλείδωμα ενός ατόμου σε ένα δωμάτιο ή σπίτι, απομάκρυνση ενός ατόμου από το σπίτι κ.λπ. Ο περιορισμός ή η άρνηση

τροφής, φροντίδας, ιατρικής βοήθειας είναι μορφές σωματικής κακοποίησης. Η σωματική βία μπορεί να κυμαίνεται σε σοβαρότητα από ελαφριά έως σοβαρή και επίσης έχει ψυχολογικές επιπτώσεις στο θύμα. Η σωματική βία είναι ευκολότερο να αναγνωρισθεί από άλλες μορφές και, εάν αφήσει σωματικά ίχνη, είναι ευκολότερο να τεκμηριωθεί σε ποινική έρευνα. Η σωματική τιμωρία των παιδιών είναι επίσης σωματική μορφή ενδοοικογενειακής βίας.

- Προσκαλέστε 2 έως 3 συμμετέχοντες να μοιραστούν μάρτυρες σωματικής βίας σε στενή σχέση.
- Η ψυχολογική βία και η συναισθηματική κακοποίηση περιλαμβάνουν συμπεριφορές που προκαλούν φόβο και συναισθηματική δυσφορία στα θύματα, όπως απειλή, τρομοκρατία, προσβολή, υποτίμηση, παρενόχληση, εξαναγκασμός, αδιαφορία, εκβιασμός, κοινωνική απομόνωση, καταδίωξη, έλεγχος, συνεχείς επιθέσεις στην αυτοεκτίμηση ενός ατόμου, καταστροφή αντικείμενα που είναι σημαντικά ή πολύτιμα για άλλους ανθρώπους, κοινοποίηση επαίσχυντων φωτογραφιών ενός ατόμου κ.λπ. Η ψυχολογική κακοποίηση συνήθως αυξάνεται σταδιακά με την πάροδο του χρόνου και μπορεί να κανονικοποιηθεί, έτσι ώστε τα θύματα να μην μπορούν να το αναγνωρίσουν. Μπορεί να επιδεινωθεί με την πάροδο του χρόνου και μπορεί να κλιμακωθεί σε σωματική κακοποίηση. Η απειλή της σωματικής βίας έχει, ιδιαίτερα όταν είχε συμβεί στο παρελθόν, μια ισχυρή ψυχολογική επίδραση στην άσκηση ελέγχου.
- Η ψυχολογική και συναισθηματική κακοποίηση είναι μέρος του καταναγκαστικού ελέγχου που στοχεύει στον έλεγχο του άλλου ατόμου, συνήθως ενός οικείου συντρόφου, μέσω ενός μοτίβου προσβολών, απειλών, ταπείνωσης, εκφοβισμού και άλλων κακοποιήσεων, απομόνωσης από το υποστηρικτικό περιβάλλον, εκμετάλλευσης, στέρησης της ανεξαρτησίας και ρύθμιση της καθημερινής συμπεριφορά των θυμάτων. Χρησιμοποιείται από έναν δράστη για να υπονομεύσει την αυτονομία και την αυτοεκτίμηση του θύματος. Όταν έχει επιβληθεί υψηλό επίπεδο ελέγχου στο θύμα, οι συμπεριφορές μπορεί να φαίνονται αρκετά ανεπαίσθητες αν τις παρατηρεί κανείς από τα έξω. Ο φόβος που προκύπτει από προηγούμενη εμπειρία σωματικής βίας και η υπονόμηση της αυτοεκτίμησης μπορεί να είναι αρκετά για την άσκηση συνολικού ελέγχου πάνω στην/στον σύντροφο.
- Προσκαλέστε 2 έως 3 συμμετέχοντες να μοιραστούν μάρτυρες ψυχολογικής βίας σε στενή σχέση.
- Η οικονομική κακοποίηση αποτελεί έλεγχο της πρόσβασης ενός ατόμου σε οικονομικούς πόρους, καθιστώντας το οικονομικά εξαρτημένο, ανίκανο να υποστηρίξει τον εαυτό του, π.χ. άρνηση υλικών αγαθών, επιτρέπεται η πρόσβαση σε πολύ περιορισμένο χρηματικό ποσό, αυστηρός έλεγχος του τρόπου με τον οποίο ξοδεύονται τα χρήματα, εξαναγκασμός ενός ατόμου να ικετεύσει για τα χρήματα, παρεμπόδιση ενός ατόμου από την απασχόληση, άρνηση της πρόσβασης στα χρήματα που κερδίζει, παρεμπόδιση της πρόσβασης ενός ατόμου στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση, δημιουργία χρεών στο όνομα ενός ατόμου. Αυτή η συνθήκη μπορεί με τον καιρό όλο και περισσότερο να ελέγχεται και να περιορίζεται με την πάροδο του χρόνου, δικαιολογημένο λέγοντας ότι ένα άτομο δεν είναι ικανό για οικονομική διαχείριση.

- Προσκαλέστε τουλάχιστον έναν συμμετέχοντα να μοιραστεί μαρτυρία υλικής βίας μεταξύ των οικογενειών που γνωρίζουν.
- Η σεξουαλική και αναπαραγωγική βία είναι συμπεριφορές που προσβάλλουν ή βλάπτουν κάποιον με σεξουαλικό τρόπο και περιλαμβάνουν ανεπιθύμητες σεξουαλικές δραστηριότητες ή την απειλή αυτών των δραστηριοτήτων, π.χ. ανεπιθύμητα σεξουαλικά σχόλια, ο εξαναγκασμός κάποιου/ας να εμπλακεί σε ανεπιθύμητες σεξουαλικές πράξεις, ταπεινωτικές παρατηρήσεις σχετικά με τη σεξουαλικότητα ενός ατόμου, σεξουαλική επαφή ενώ το άτομο κοιμάται ή δεν είναι σε θέση να δώσει τη συγκατάθεσή του, σκόπιμη μετάδοση μιας σεξουαλικά μεταδιδόμενης ασθένειας ή μη ενημέρωση του ατόμου για αυτόν τον κίνδυνο, εξαναγκασμός κάποιου να δει πορνογραφικό υλικό, εξαναγκασμός κάποιου να κάνει σεξουαλική φωτογράφιση, σεξουαλική επίθεση, χρήση βίας για την πραγματοποίηση της σεξουαλικής πράξης, βιασμός.
- Αυτή η μορφή βίας περιλαμβάνει επίσης τον εξαναγκασμό στο πλαίσιο της αναπαραγωγικής υγείας, όπως το να μην επιτρέπεται στις γυναίκες* να έχουν τον έλεγχο της αναπαραγωγικής τους αυτονομίας, η εγκυμοσύνη ενάντια στις επιθυμίες τους, η υπονόμηση της αντισύλληψης, ο εξαναγκασμός σε άμβλωση ή να μην επιτρέπεται σε γυναίκες* να κάνουν άμβλωση.
- Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με τη σχέση της σεξουαλικής βίας με άλλες μορφές Έμφυλης Βίας.

Αναστοχασμό για τη σχέση μας με την Έμφυλη Βία

- Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 3.2.1: Στάσεις σχετικά με τη βία στις συντροφικές σχέσεις. Παρουσιάστε μία διαφάνεια με 10 δηλώσεις σχετικά με τις συντροφικές σχέσεις που αντικατοπτρίζουν τις στάσεις που υποστηρίζουν την Έμφυλη Βία (αναφέρονται στην Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 3.2). Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν πράσινα και κόκκινα χαρτόνια για να δείξουν εάν συμφωνούν (πράσινο) με τη δήλωση ή όχι (κόκκινα). Στη συνέχεια, ο διαμεσολαβητής ζητά από μερικούς συμμετέχοντες να εξηγήσουν την άποψή τους και να δώσουν κατάλληλη ανατροφοδότηση, συμπεριλαμβανομένης της διορθωτικής.
- Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 3.2.2: Καταλογισμός ευθυνών για την Έμφυλη Βία. Διανομή της εργαλειοθήκης, παράρτημα 3.2. «Ποιος είναι υπεύθυνος για μια βίαιη πράξη;» σε κάθε συμμετέχοντα. Το παράρτημα περιγράφει 5 καταστάσεις με περιστατικά Έμφυλης Βίας. Αφού διαβάσουν την περιγραφή κάθε κατάστασης, οι συμμετέχοντες γράφουν την αξιολόγησή τους (σε ποσοστό, 0-100) κατά πόσο ήταν ένας άνδρας* υπεύθυνος για τη βία και κατά πόσο ήταν η γυναίκα* υπεύθυνη. Αφήστε τους συμμετέχοντες να καταλάβουν ότι σε κάθε μία περίπτωση η συμπεριφορά ενός άνδρα* είναι η ίδια (φωνάζοντας στη γυναίκα* και χτυπώντας την στο πρόσωπο), αλλά αλλάζει η περιγραφή της κατάστασης και της συμπεριφοράς της γυναίκας*. Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να δηλώσουν τα ποσοστά τους για καθένα από αυτά τα περιστατικά και για κάθε κατάσταση, τα οποία ο διαμεσολαβητής θα σημειώσει στο κατάλληλο πλαίσιο του πίνακα που θα ετοιμάσει στο flipchart. Συνήως, το ποσοστό ευθύνης του άνδρα* (ο οποίος είναι βίαιος με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις καταστάσεις) μειώνεται καθώς η γυναίκα* απεικονίζεται ως χειρότερη μητέρα και σύντροφος.

- Ο σκοπός αυτής της άσκησης είναι να δείξει ότι κάθε σύντροφος έχει την πλήρη ευθύνη να μην είναι βίαιος, ανεξάρτητα από την κατάσταση η οποία μπορεί να μην του αρέσει ή να αισθάνεται πρόκληση. Κάθε σύντροφος πρέπει να αποφύγει να είναι βίαιος και να βρει άλλους τρόπους για να γνωστοποιήσει τη δυσαρέσκεια ή τις ανάγκες του (που θα παρουσιαστούν στην Ενότητα 7).
- Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να συζητήσουν εάν κάποιο από τα αποτελέσματα των δύο ασκήσεων (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 3.2.1 και 3.2.2) τους εξέπληξε και να αναστοχαστούν πώς οι στάσεις που εμφανίζονται στην ομάδα μπορεί να συνδέονται με την εργασία με την Έμφυλη Βία.

Αναγνωρίζοντας την Έμφυλη Βία

- Ρωτήστε τους συμμετέχοντες πώς αναγνωρίζουν την Έμφυλη Βία στην εργασία ή στο ιδιωτικό τους πλαίσιο (συγγενείς, φίλοι, γείτονες).
- Παρουσιάστε μια διαφάνεια με δηλώσεις που περιγράφουν ενδείξεις Έμφυλης Βίας και προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να σχολιάσουν και επίσης να προσθέσουν εάν σκέφτονται κάτι περισσότερο.
- Ο διαμεσολαβητής είναι προσεκτικός σε σχόλια και παραδείγματα που θα δώσουν οι συμμετέχοντες τα οποία ενδέχεται να μειώσουν την έμφυλη διάσταση της βίας. Αυτή είναι η ευκαιρία να αντιμετωπίσουμε τις ρίζες της Έμφυλης Βίας όπως στηρίζονται στην πατριαρχική οικογένεια και στα κοινωνικά συστήματα.

Πολλαπλές συνέπειες της Έμφυλης Βίας

- Ο διαμεσολαβητής ρωτά τους συμμετέχοντες ποιες πιστεύουν ότι είναι οι συνέπειες της έμφυλης και της ενδοοικογενειακής βίας για τα θύματα, τα παιδιά, τους δράστες, την κοινωνία.
- Ο διαμεσολαβητής σημειώνει αυτές τις απαντήσεις σε έναν πίνακα και αφού οι συμμετέχοντες ολοκληρώσουν τη συμβολή τους, δείχνει τη διαφάνεια «Πολλαπλές συνέπειες της Έμφυλης Βίας» με τα 6 κουτιά: Φυσική υγεία, Ψυχική υγεία, Συμπεριφορικές, Κοινωνικές, Οικονομικές για την οικογένεια, Κοινωνία (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 3.4) και συνοψίζει τις πληροφορίες από τους συμμετέχοντες.

Κατανόηση του νομικού πλαισίου σχετικά με τη μείωση και την πρόληψη της Έμφυλης Βίας

- Ρωτήστε τους συμμετέχοντες εάν γνωρίζουν πώς ρυθμίζεται νομικά η προστασία από τη βία στις στενές σχέσεις, την οικογένεια και τη συντροφική σχέση. Ο διαμεσολαβητής παρακολουθεί τις συνεισφορές και παρέχει σύντομη διευκρίνιση ανάλογα με τις ανάγκες.
- Στη συνέχεια, ο διαμεσολαβητής παρουσιάζει μια διαφάνεια με μια επισκόπηση των αρχών στις οποίες βασίζεται το ευρωπαϊκό και εθνικό νομικό πλαίσιο. Αυτές περιλαμβάνουν: ισότητα μεταξύ των συντρόφων στα δικαιώματα και τις ευθύνες,

ιση ευθύνη έναντι των παιδιών, δικαίωμα σε ανεξάρτητες επαγγελματικές και οικονομικές αποφάσεις, κατοχή προσωπικής ιδιοκτησίας και λήψη αποφάσεων σχετικά με αυτή, διατήρηση σχέσεων με συναδέλφους, φίλους, συγγενείς και μέλη της οικογένειας εκτός της συντροφικής σχέσης. Απαγορεύεται και τιμωρείται οποιαδήποτε μορφή βίας εναντίον συντρόφου ή παιδιών. Τα καλύτερα συμφέροντα του παιδιού είναι προτεραιότητα έναντι των γονικών επιθυμιών. Οι συμμετέχοντες καλούνται να σχολιάσουν και να ζητήσουν διευκρινίσεις από τον διαμεσολαβητή.

- Στον τελευταίο γύρο, παρουσιάζονται σε διαφάνεια και εξηγούνται οι εθνικές νομικές διαδικασίες σε περίπτωση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών αστυνομικής και ποινικής δίωξης, των υπηρεσιών που εμπλέκονται, των κυρώσεων και των εναλλακτικών λύσεων.
- Συνοψίζοντας και κλείνοντας την ενότητα. Ο διαμεσολαβητής συνοψίζει τα θέματα που εξετάστηκαν στην ενότητα και ζητά σχόλια από τους συμμετέχοντες σχετικά με τη διαδικασία και όσα νέα ή ενδιαφέροντα έμαθαν. Ευχαριστείτε για τη συμμετοχή κ.λπ.

Εκπαιδευτικό Υλικό

- Διαφάνεια με τον ορισμό της Έμφυλης Βίας από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες
- Διαφάνεια με τον εθνικό νομικό ορισμό της Έμφυλης Βίας
- Διαφάνεια με 12 βινιέτες περιπτώσεων που περιγράφουν καταστάσεις με βίαιες συμπεριφορές, καθεμία γραμμένη σε ξεχωριστό χαρτί
- Πράσινα και κόκκινα χαρτόνια για «ψηφοφορία»
- Διαφάνεια με μορφές βίας γραμμένες σε κύκλους
- Εργαλειοθήκη, Παράρτημα 3.1: Μορφές βίας με κατάλογο συγκεκριμένων βίαιων συμπεριφορών
- Διαφάνεια με 10 δηλώσεις που αντικατοπτρίζουν τη στάσεις βίας στις συντροφικές σχέσεις
- Εργαλειοθήκη, Παράρτημα 3.2: Ποιος είναι υπεύθυνος για τη βίαιη πράξη; και σχετικός πίνακας στο flipchart
- Διαφάνεια με δηλώσεις σχετικά με συμπεριφορές που υποδηλώνουν Έμφυλη Βία
- Διαφάνεια σχετικά με τις συνέπειες της Έμφυλης Βίας με 6 κουτιά

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Οι συμμετέχοντες θα γνωρίσουν και θα είναι σε θέση να αναγνωρίσουν διαφορετικούς τύπους βίας, συμπεριφορές που δείχνουν Έμφυλη Βία και σημάδια καταναγκαστικού ελέγχου.
- Θα καταλάβουν τις πολλαπλές συνέπειες της βίας.
- Θα συνειδητοποιήσουν τις νομικές συνέπειες της χρήσης βίας στις σχέσεις των δύο φύλων.

Δεξιότητες

Οι συμμετέχοντες θα μπορούν να προβληματιστούν σχετικά με δικές τους συμπεριφορές που έχουν στοιχεία βίας.

Γνώση

Οι συμμετέχοντες θα γνωρίσουν ότι η χρήση Έμφυλης Βίας είναι επιβλαβής για όλες τις στενές σχέσεις με συντρόφους, τις καταστροφικές συνέπειές της και το νομικό πλαίσιο την αντιμετώπιση και την πρόληψη της Έμφυλης Βίας.

Στάσεις

Οι συμμετέχοντες θα συνειδητοποιήσουν τη σχέση τους με την Έμφυλη Βία και θα ενισχυθεί η στάση ότι η Έμφυλη Βία είναι επιβλαβής σε πολλές διαστάσεις.

Σχόλια και Προτάσεις

Εάν δεν υπάρχει αρκετός χρόνος για όλες τις περιγραφόμενες δραστηριότητες, ο διαμεσολαβητής θα πρέπει να επιλέξει μερικές από αυτές.

Προσαρμογή και Παραλλαγή

Η ενότητα θα πρέπει κυρίως να πραγματοποιηθεί σε μορφή δια ζώσης ομάδας, εναλλακτικά μόνο στο διαδίκτυο. Αυτό οφείλεται στην ευαισθησία του θέματος καθώς απαιτεί ένα ορισμένο επίπεδο αυτο-αποκάλυψης μεταξύ των συμμετεχόντων, το οποίο είναι ευκολότερο να διαχειριστεί δια ζώσης.

Πηγές

- Stadlbauer, J. & Scambor, E. (2019) Men Talk - Leitfaden für Dialogreihen mit männlichen Asylberechtigten, subsidiär Schutzberechtigten & Drittstaatsangehörigen in der Steiermark. Graz: VMG
- Jusupović, D., Žižak, A., Ajduković, D., Kraljević, R., Ajduković, M. & Vrban, I. (2010) Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji /Psychosocial treatment of perpetrators of family violence/. Zagreb: SPA.
- Ajduković, D., Ajduković, M., Cesar, S., Kamenov, Ž., Löw, A. & Sušac, N. (2010) Prevencija nasilja u mladenačkim vezama /Prevention of violence in adolescent relationships/ Zagreb: SPA

4. Ενότητα: Η επίδραση των μέσων (κοινωνικής δικτύωσης) και των πολιτικών στη μετανάστευση

Διάρκεια

3 μονάδες

Θεματικές

- Διαστρέβλωση πληροφορίας (Information Disorder)
- Ψευδείς ειδήσεις/Προπαγάνδα
- Τα Μέσα και το φύλο

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

- Συζήτηση για το ρόλο και την επιρροή των μέσων ενημέρωσης στις απόψεις για το φύλο και τη μετανάστευση
- Συζήτηση των βασικών χαρακτηριστικών της διαστρέβλωσης της πληροφορίας
- Ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων σχετικά με αυτά τα θέματα
- Εκπαίδευση των συμμετεχόντων σχετικά με τις μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον εντοπισμό της διαστρέβλωσης της πληροφορίας και των στερεοτυπικών προσεγγίσεων στις ειδήσεις
- Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης για τη διάσταση φύλο-μετανάστευση-πρόσφυγας

Αναλυτική Περιγραφή

Εισαγωγή

Οι διαμεσολαβητές παρουσιάζονται και ξεκινούν με την εφαρμογή μια δραστηριότητα προθέρμανσης.

Δραστηριότητα Προθέρμανσης: Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να πουν την πρώτη λέξη που έρχεται στο μυαλό τους όταν ακούν τις λέξεις:

- Διαστρέβλωση πληροφοριών
- Ψευδείς ειδήσεις
- Άλλα παραδείγματα που σχετίζονται με το θέμα

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τον ιστότοπο www.menti.com για τη διευκόλυνση της διαδικασίας και την καταγραφή των απαντήσεων σε ένα «σύννεφο λέξεων»

Η απεικόνιση των ανδρών μεταναστών/προσφύγων στα Μέσα

Οι συμμετέχοντες θα μάθουν για τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν τα μέσα ενημέρωσης σε σχέση με τις απόψεις που έχουμε για το φύλο και τις αναπαραστάσεις των μεταναστών/προσφύγων* στα μέσα.

Παρατηρήσεις για τον διαμεσολαβητή:

- Παρουσιάστε την ιδέα ότι όλες οι μορφές μέσων επικοινωνίας παρουσιάζουν έμφυλες εικόνες, πολλές από τις οποίες διαιωνίζουν μη ρεαλιστικές, στερεοτυπικές και περιοριστικές αντιλήψεις.
- Παρουσιάστε την ιδέα ότι τα μέσα έχουν τη δύναμη να επηρεάσουν τις απόψεις μας για το φύλο.

Δομή:

- Η κάλυψη της της «προσφυγικής κρίσης» από τα Μέσα
- Τα στερεότυπα για τους πρόσφυγες/μετανάστες στα Μέσα
- Μέσα ενημέρωσης και φύλο: Η απεικόνιση των ανδρών μεταναστών/προσφύγων στα μέσα ενημέρωσης

Μέθοδος «Να το κοινοποιήσω ή να μην το κοινοποιήσω;»

Παρουσιάστε παραδείγματα ψευδών ειδήσεων/προπαγάνδας στους συμμετέχοντες, οι οποίοι δεν γνωρίζουν ότι πρόκειται για ψευδείς ειδήσεις ή προπαγάνδα. Θα τους ζητηθεί να επιλέξουν ποια από τα παραδείγματα θα κοινοποιούσαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ποια όχι και γιατί.

Διαστρέβλωση πληροφοριών: Εννοιολογικό πλαίσιο

Περιγραφή: Εισαγωγή των συμμετεχόντων στο φαινόμενο των ψευδών ειδήσεων / προπαγάνδας στα παραδοσιακά και νέα μέσα. Θα παρουσιαστούν οι ορισμοί των βασικών εννοιών, καθώς και η έννοια «διαστρέβλωση της πληροφορίας» (information disorder).

Παρατηρήσεις για τον διαμεσολαβητή:

- Κάντε εισαγωγικές παρατηρήσεις σχετικά με τα βασικά θέματα που θα παρουσιαστούν. Συνοδεύστε την παρουσίαση σας με σχετικά παραδείγματα που εμπλέκουν τη διάσταση φύλο-μετανάστες/πρόσφυγες.
- Παρουσιάστε μερικά γεγονότα και αριθμούς (εάν είναι δυνατόν) για να ευαισθητοποιήσετε τους συμμετέχοντες σχετικά με τη σημασία του θέματος. Στη συνέχεια, μοιραστείτε, παρουσιάστε ή διαβάστε δυνατά τους ορισμούς και αναστοχαστείτε με τους συμμετέχοντες.
- Εισαγάγετε την ιδέα ότι: Οι διαστρεβλώσεις της πληροφορίας διαδίδονται περισσότερο από άτομο σε άτομο, παρά μέσω ενός μονόδρομου μέσου μετάδοσης όπως είναι οι εφημερίδες, ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί, οι κυβερνήσεις ή οι διαφημιστές. Η δυνατότητα να πατήσουμε «Μου αρέσει» και να κοινοποιήσουμε μια ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελεί έναν ισχυρό τρόπο να επηρεάσουμε τους ανθρώπους στα κοινωνικά μας δίκτυα. Αυτό συμβαίνει επειδή εμπιστευόμαστε τους φίλους και την οικογένειά μας περισσότερο από ότι εμπιστευόμαστε άτομα που δεν γνωρίζουμε.

- Εισαγάγετε την ιδέα ότι η διαστρέβλωση της πληροφορίας μπορεί να εντοπιστεί σε πολλές διαφορετικές μορφές και είδη επικοινωνίας και έκφρασης.

Δομή

- Τι είναι οι ψευδείς ειδήσεις;
- Τι είναι η προπαγάνδα;
- Η έννοια της διαστρέβλωσης της πληροφορίας

Μέθοδος «Κουίζ αυτοαξιολόγησης για τη διαστρέβλωση της πληροφορίας»

Θα δοθεί στους συμμετέχοντες ένας αριθμός ερωτήσεων που σχετίζονται με τους ορισμούς και το εννοιολογικό πλαίσιο της διαστρέβλωσης της πληροφορίας προκειμένου να αυτοαξιολογηθούν σχετικά με τις γνώσεις που απέκτησαν.

Αναγνώριση ψευδών ειδήσεων/προπαγάνδας: Παρόλο που οι ψευδείς ειδήσεις / προπαγάνδα έχουν πολλές μορφές, μερικές φορές είναι δύσκολο να διακρίνουμε το αντικειμενικό από το μεροληπτικό. Οι συμμετέχοντες θα εισαχθούν σε τεχνικές που θα διευκολύνουν τη διαδικασία εντοπισμού τέτοιων περιπτώσεων.

Σημείωση για τον διαμεσολαβητή: Πρέπει να σημειωθεί ότι πρέπει να είμαστε πολύ πιο ακριβείς σχετικά με τους ορισμούς που χρησιμοποιούμε για να περιγράψουμε το φαινόμενο της διαστρέβλωσης της πληροφορίας, εάν θέλουμε να αρχίσουμε να κατανοούμε πώς και γιατί δημιουργείται, τις μορφές που παίρνει και τον αντικτυπό της. Πρέπει επίσης να κατανοήσουμε πώς αλλάζουν τα χαρακτηριστικά καθώς οι πληροφορίες ρέουν μέσα από διάφορες φάσεις και πώς το άτομο που ερμηνεύει ένα συγκεκριμένο μήνυμα μπορεί να γίνει και ο ίδιος παράγοντας, καθώς συνεχίζει να μοιράζεται αυτό το μήνυμα με τα δικά του δίκτυα.

- Πραγματοποιήστε μια εισαγωγή σχετικά με τα τρία στοιχεία που πρέπει να εξετάσει ο χρήστης κατά την προσπάθεια κατανόησης της διαστρέβλωσης της πληροφορίας.
- Προχωρήστε με την παρουσίαση εργαλείων/τεχνικών για τον εντοπισμό πραγματικών περιστατικών διαστρέβλωσης της πληροφορίας: αξιολόγηση των πληροφοριών που φτάνουν στους ανθρώπους μέσω της ροής των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, για τις οποίες χρειάζεται συγκεκριμένες στρατηγικές και τακτικές για τον εντοπισμό ισχυρισμών σε πηγές και για την ανάλυση της φύσης και της αξιοπιστίας αυτών των πηγών.
- Χρησιμοποιήστε παραδείγματα από την πραγματική ζωή που εμπλέκει τη διάσταση φύλο-μετανάστες/πρόσφυγες.
- Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν βίντεο για τη διευκόλυνση της διαδικασίας (δείτε παρακάτω).

Δομή

- Τα τρία στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη όταν προσπαθούμε να κατανοήσουμε οποιοδήποτε παράδειγμα διαστρέβλωσης της πληροφορίας (Η παρουσίαση βασίστηκε σε: Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an

interdisciplinary framework for research and policymaking. Council of Europe Report DGI (2017) 09. Retrieved from <https://rm.coe.int/information-disorder-report-2017/1680766412>)

- Το ελκυστικό μήνυμα: Τέσσερα χαρακτηριστικά (Η παρουσίαση βασίστηκε σε: Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking. Council of Europe Report DGI (2017) 09. Retrieved from <https://rm.coe.int/information-disorder-report-2017/1680766412>)
- Πως να εντοπίσετε τις Ψευδείς Ειδήσεις (Η παρουσίαση βασίστηκε σε: <https://www.ifla.org/publications/node/11174>; European Commission. (2018b). A multi-dimensional approach to disinformation. Report of the independent High level Group on fake news and online disinformation. Retrieved from http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=50271; [FactCheck.org](https://www.factcheck.org))
- Αναγνωρίζοντας την προπαγάνδα (Η παρουσίαση μπορεί να βασιστεί σε: Gu, L., Kropotov, V. & Yarochkin, F. (2017, June). How propagandists abuse the internet and manipulate the public. Trend Micro, p. 5. Retrieved from https://documents.trendmicro.com/assets/white_papers/wp-fake-news-machine-howpropagandists-abuse-the-internet.pdf; American Historical Association: [https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/gi-roundtable-series/pamphlets/em-2-what-is-propaganda-\(1944\)/defining-propaganda-i](https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/gi-roundtable-series/pamphlets/em-2-what-is-propaganda-(1944)/defining-propaganda-i); Britannica: <https://www.britannica.com/topic/propaganda>; Media Education Lab: <https://propaganda.mediaeducationlab.com/learn>)
- Το τεστ CRAAP (Η παρουσίαση βασίστηκε σε: The CRAAP TEST: Critically evaluating information sources: <https://researchguides.ben.edu/source-evaluation>)

Μέθοδος «Αξιολόγηση άρθρου»

Θα δοθούν τρία άρθρα στους συμμετέχοντες για τα οποία θα τους ζητηθεί να αξιολογήσουν και να γράψουν τον προβληματισμό τους σχετικά με το πώς παρουσιάζονται οι άνδρες μετανάστες/πρόσφυγες.

Σημειώσεις για τον διαμεσολαβητή:

- Επιλέξτε άρθρα που σχετίζονται με θέματα ευαίσθητα σε σχέση με το φύλο και εμπλέκουν τη διάσταση των μεταναστών/προσφύγων.
- Επιλέξτε άρθρα που δεν είναι κατάφωρα ψευδή ειδήσεις, προπαγάνδα.
- Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν τα άρθρα και να υποδείξουν τις σχετικές ενδείξεις σύμφωνα με τα όσα έχουν διδαχθεί.
- Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να υποδείξουν στερεοτυπικές αναπαραστάσεις ανδρών μεταναστών/ προσφύγων

Αναστοχασμός σχετικά με την ενότητα

Φτάσατε στο τέλος της ενότητας. Μοιραστείτε τη μαθησιακή σας εμπειρία με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες και τον εκπαιδευτή.

- Ποιες είναι οι πιο πολύτιμες ιδέες ή απόψεις που παίρνετε από αυτήν την ενότητα;
- Ποιες προκλήσεις αναμένεται να αντιμετωπίσετε κατά την εφαρμογή των ικανοτήτων που έχετε αναπτύξει σε αυτήν την ενότητα;
- Ποια οφέλη περιμένετε;
- Ονομάστε ένα πράγμα που θα αλλάξετε στην καθημερινή και επαγγελματική σας ζωή μετά από αυτή την ενότητα.

Μέθοδος κλεισίματος: Επαναλάβετε τη μέθοδο προθέρμανσης για να δείτε τις διαφορές μετά την εκπαίδευση

Εκπαιδευτικό Υλικό

- Ηλεκτρονικό Υπολογιστή
- Beamer
- Παρουσίαση PowerPoint
- Βίντεο (π.χ. “How to Spot Fake News”, BTN Media Literacy, Source: https://www.youtube.com/watch?v=X_yj1UMQEac “Which News Sources Can be Trusted?” Video by BTN Media Literacy, Source: <https://www.youtube.com/watch?v=SGVExHBXQBs>)
- Flipchart
- Μαρκαδόροι
- Post-it

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Ορίστε και προσδιορίστε τις έννοιες των ψευδών ειδήσεων/προπαγάνδας
- Προσδιορίστε στερεοτυπικές αναπαραστάσεις των ανδρών μεταναστών/προσφύγων στα μέσα ενημέρωσης
- Αναλύστε τις πηγές μέσων για να πείτε τι είναι αντικειμενικό και τι μεροληπτικό
- Εκμάθηση στην εφαρμογή των εννοιών του γραμματισμού στα νέα στην πραγματική ζωή
- Κατανόηση της πολυπλοκότητας των βασικών θεμάτων και του γεγονότος ότι ορίζονται με διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με τον πολιτισμό, τη χρονική περίοδο και το πλαίσιο
- Ανάπτυξη μιας αίσθησης κοινωνικής ευθύνης για την κατάλληλη κοινοποίηση περιεχομένων online
- Αύξηση της αυτοπεποίθησής σχετικά με την έκφραση απόψεων και τη συμμετοχή σε συζητήσεις επίμαχων θεμάτων όπου οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές απόψεις
- Αναστοχασμός σε σχέση με τη βλαβερή φύση και τον αντίκτυπο της διαστρέβλωσης της πληροφορίας και της στερεοτυπικής αναπαράστασης στα άτομα και την κοινωνία

Δεξιότητες

- Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

- Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης: είναι απαραίτητο να κατανοήσουμε τι λένε άλλοι άνθρωποι τόσο λεκτικά όσο και μη λεκτικά, προκειμένου να μάθουμε από τη συμπεριφορά άλλων ανθρώπων
- Ευελιξία και προσαρμοστικότητα: είναι απαραίτητα ώστε να επιτύχει κάποιος την αλλαγή σε επίπεδο σκέψης, συναισθημάτων και συμπεριφορών προς νέα πλαίσια και καταστάσεις ώστε να ανταποκριθεί αποτελεσματικά και κατάλληλα στις προκλήσεις, τις απαιτήσεις και τις ευκαιρίες

Γνώση

- Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού (αυτογνωσία και αυτοκατανόηση για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και κατάλληλης συμμετοχής σε μια κουλτούρα δημοκρατίας)
- Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας (συμπεριλαμβανομένων μη λεκτικών επικοινωνιακών συμβάσεων, πολιτιστικών συνθηκών επικοινωνίας, γλωσσικών προϋποθέσεων κ.λπ.)
- Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου (συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των φύλων, πολιτισμών, θρησκειών, μέσων)

Στάσεις

- Ανοιχτότητα στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, απόψεις σε σχέση με τον κόσμο και πρακτικές (προς άτομα που είτε θεωρούνται ότι έχουν διαφορετικές πολιτιστικές σχέσεις ή που έχουν διαφορετικές απόψεις σε σχέση με τον κόσμο, πεποιθήσεις, αξίες και πρακτικές)
- Σεβασμός (απέναντι σε κάποιον ή σε κάτι που η αντίστοιχη σημασία ή αξία απαιτεί θετική θεώρηση και εκτίμηση)
- Ανοχή της ασάφειας (έναντι αντικειμένων, γεγονότων και καταστάσεων που θεωρούνται αβέβαιες και υπόκεινται σε πολλαπλές αντιφατικές ή ασυμβίβαστες ερμηνείες)

Σχόλια και Προτάσεις

Μειώστε το αίσθημα δυσφορίας

- Υιοθετώντας μια μη κρίσιμη στάση
- Διασφαλίζοντας ότι οι πληροφορίες που συζητούνται κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων παραμένουν εμπιστευτικές
- Κατευθύνοντας την ομάδα προς τη συμμετοχή και την εμπλοκή έτσι ώστε κάθε συμμετέχοντα να αισθάνεται ευπρόσδεκτος, προστατευμένος και υποστηριζόμενος από τους συνομιλητές του
- Στηρίζοντας τις συζητήσεις στις διαθέσιμες πηγές, στο μέτρο του δυνατού, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να επιβεβαιώσουν ή να αρνηθούν ορισμένες δηλώσεις και ενθαρρύνοντας τους να πραγματοποιήσουν την απαραίτητη εργασία με το υλικό των πηγών.

Προσαρμογή και Παραλλαγή

Η ενότητα δεν απαιτεί φυσική παρακολούθηση. Επομένως, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μέσω ενός διαδικτυακού εργαστηρίου. Συγκεκριμένα, ένα διαδικτυακό

σεμινάριο μπορεί να ακολουθήσει την προτεινόμενη δομή, ενώ εργαλεία όπως το [KOBO](#) μπορούν να χρησιμοποιηθεί για τη διευκόλυνση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υλικό ανάγνωσης πριν από το διαδικτυακό σεμινάριο για να προετοιμαστούν.

Πηγές

Πρόσφυγες & Μέσα

- Jill Walker Rettberg & Radhika Gajjala (2016) Terrorists or cowards: negative portrayals of male Syrian refugees in social media, *Feminist Media Studies*, 16:1, 178-181, DOI: 10.1080/14680777.2016.1120493
- Miazga, S. (2018). Stereotypes of refugees as presented in the media and the reality of problems linked with cultural adaptation and social integration of the immigrant children. *Social Communication. Special Issue.* 30-37. DOI: 10.2478/sc-2018-0021 (<https://content.sciendo.com/downloadpdf/journals/sc/4/s1/article-p30.xml>)
- CCME & WACC Europe. (2017). Changing the Narrative: Media Representation of Refugees and Migrants in Europe. Ανακτήθηκε από <https://www.imap-migration.org/sites/default/files/Publications/2020-06/Article%205.pdf>
- Council of Europe. (2017). Media coverage of the “refugee crisis”: A cross-European perspective. Council of Europe Report DG1(2017)03. Ανακτήθηκε από <https://rm.coe.int/1680706b00>
- UNHCR. (2015). Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries. Ανακτήθηκε από <http://orca.cf.ac.uk/87078/1/UNHCR-%20FINAL%20REPORT.pdf>

Διαστρέβλωση πληροφορίας, ψευδείς ειδήσεις, προπαγάνδα

- Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking. Council of Europe Report DGI (2017) 09. Ανακτήθηκε από <https://rm.coe.int/information-disorder-report-2017/1680766412>
- Gu, L., Kropotov, V. & Yarochkin, F. (2017, June). How propagandists abuse the internet and manipulate the public. *Trend Micro*, p. 5. Ανακτήθηκε από https://documents.trendmicro.com/assets/white_papers/wp-fake-news-machine-howpropagandists-abuse-the-internet.pdf
- Council of Europe. (n.d.). Dealing with propaganda, misinformation and fake news. Ανακτήθηκε από <https://www.coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn/dealing-with-propaganda-misinformation-and-fake-news#1>
- European Commission. (2018b). A multi-dimensional approach to disinformation. Report of the independent High level Group on fake news and online disinformation. Ανακτήθηκε από http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=50271
- Kiely, E. & Robertson L. (2016, November 18). How to Spot Fake News. FactCheck Posts. Ανακτήθηκε από <https://www.factcheck.org/2016/11/how-to-spot-fake-news/>

- The CRAAP TEST: Critically evaluating information sources: <https://researchguides.ben.edu/source-evaluation>
- Media Education Lab: <https://propaganda.mediaeducationlab.com/learn>

5. Ενότητα: Πολιτισμική Ικανότητα/Ευαισθησία & Εκπαίδευση κατά του ρατσισμού

Διάρκεια

4 μονάδες

Θεματικές

- Εκμάθηση της πολιτισμικής ευαισθησίας
- Εκπαίδευση κατά του ρατσισμού
- Εκμάθηση της διαδικασίας αμφισβήτησης της προσωπικής προκατάληψης

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Η Ενότητα του κατά του ρατσισμού στοχεύει:

- Στην αμφισβήτηση των προσωπικών προκαταλήψεων κατά των ανδρών προσφύγων, ειδικά κατά την πρόληψη της Έμφυλης Βίας.
- Στην αμφισβήτηση της προσωπικής φυλετικής δύναμης μεταξύ διαμεσολαβητή και συμμετέχοντα με φόντο τη μετανάστευση.
- Εξερεύνηση των προσωπικών προκαταλήψεων/φυλετικών εμπειριών και του πολιτισμού στη δική σας επαγγελματική συμπεριφορά.

Η ενότητα της πολιτισμικής ευαισθησίας στοχεύει:

- Στην κατανόηση της μεθόδου της πολιτισμικής ευαισθησίας
- Στη χρήση πρακτικών κατά των διακρίσεων
- Στην κατανόηση της διαπολιτισμικής εργασίας

Αναλυτική Περιγραφή

Πολιτισμικές ικανότητες και εκπαίδευση κατά του ρατσισμού

Πολιτισμικές ικανότητες - Γιατί είναι σημαντικές όταν εργάζεστε με άντρες πρόσφυγες: Οι διαμεσολαβητές πρέπει να επιτύχουν συμπεριφορικές πρακτικές οι οποίες θα τους βοηθήσουν να εργαστούν πιο αποτελεσματικά με τα άτομα ενδιαφέροντος της κοινότητας των μεταναστών και των προσφύγων. Για αυτό, οι διαμεσολαβητές πρέπει να προβληματιστούν σχετικά με τις δικές τους προκαταλήψεις και στερεότυπα σε σχέση με τον πληθυσμό με τον οποίο εργάζονται. Επομένως, οι υπηρεσίες για πρόσφυγες που ειδικά αυτές που εργάζονται με άντρες* σε θέματα όπως η πρόληψη της έμφυλης βίας και η ισότητα των φύλων πρέπει να εφαρμόσουν πολιτισμικά ευαίσθητες πρακτικές κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών τους. Από την άποψη αυτή, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες πτυχές:

- Πολιτιστική ιστορία και θρησκεία
- Παραδόσεις
- Πεποιθήσεις

Πραγματοποιήστε μια επισκόπηση αυτών των τριών πτυχών για τη χώρα προέλευσης της ομάδας στόχου.

Κύκλος προβληματισμού με την ομάδα:

- Ποιες θρησκευτικές/ιστορικές πτυχές επηρεάζουν τη συμπεριφορά ορισμένων εθνοπολιτισμικών ομάδων (ειδικά του ανδρικού πληθυσμού προσφύγων);
- Ποιες παραδόσεις διαμορφώνουν στάση;
- Τι είναι η πίστη και πώς επηρεάζει/διαμορφώνει τις απόψεις;

Τι είναι οι πολιτισμικές ικανότητες; Παρουσιάστε παραδείγματα:

- Ατομική άσκηση: Ο Steven απέκτησε ένα σύνολο στάσεων, γνώσεων και δεξιοτήτων μετά από χρόνια εμπειρίας που μπορεί να χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά ενώ εργάζεται με διαφορετικές εθνικές ομάδες του μεταναστευτικού πληθυσμού.
- Άσκηση σε επίπεδο οργάνωσης: Η “Refugee Aid” είναι ένας οργανισμός που εφάρμοσε στάσεις, συμπεριφορές και πολιτικές στα μέλη του προσωπικού της που τους επιτρέπουν να εργάζονται αποτελεσματικά με διαφορετικούς πολιτιστικούς πληθυσμούς.
- Κοινωνική άσκηση: Η Σουηδία ανέπτυξε ένα σύστημα στο οποίο οι πολιτικές εκτιμούν την εθνοτική και πολιτισμική πολυμορφία. Τα σχολικά συστήματα εφαρμόζουν πολιτισμικά ευαίσθητες τάξεις που περιλαμβάνουν πρόσφυγες και χώρους εργασίας και απαιτούν διαπολιτισμικές ικανότητες.

Αναστοχαστείτε με την ομάδα: Για να αποκτήσετε πολιτισμική ικανότητα, πρέπει να καταλάβετε ότι είναι μια διαδικασία συνεχούς «ελέγχου της πραγματικότητας» και «ελέγχου του εαυτού σας για προκαταλήψεις».

Πώς μπορούμε να κάνουμε τον οργανισμό μας πολιτισμικά ικανό; Χωρίστε την ομάδα σε υποομάδες όπου μπορούν να συζητήσουν αυτήν την ερώτηση. Αφήστε τις ομάδες να παρουσιάσουν τις απαντήσεις τους. Παρουσιάστε τις απαντήσεις, πώς:

- Ένας οργανισμός πρέπει να γιορτάζει ορατά και να εκτιμά την διαφορετικότητα
- Ένας οργανισμός πρέπει να έχει συνείδηση της διαδραστικής δυναμικής σε διάφορα πολιτισμικά επίπεδα.
- Ένας οργανισμός πρέπει να αναπτύσει υπηρεσίες για το προσωπικό του που δίνει εκπαιδευτικά εργαλεία σχετικά με την διαφορετικότητα, την πολιτισμική ευαισθησία και ικανότητες.

Συζητήστε σε ομάδα:

- Ποιες είναι οι πολιτισμικές μου προκαταλήψεις;
- Ποιες είναι οι απόψεις μου για την πολιτισμική διαφορετικότητα;

Παρουσιάστε λέξεις-κλειδιά στο flipchart:

- Τροφή
- Είδη ένδυσης
- Κωδικοί γλώσσας

- Τελετουργίες

Καταιγισμός ιδεών με την ομάδα: Ποιες είναι οι απαιτούμενες δεξιότητες για πολιτισμικές ικανότητες στην εργασία με πρόσφυγες; Συλλέξτε τις απαντήσεις και παρουσιάστε τις σε έναν πίνακα. Για παράδειγμα:

- Αυτογνωσία και αναστοχασμός σχετικά με την πολιτισμική προκατάληψη
- Επικοινωνία
- Ευθύνη
- Κατανόηση των ορίων
- Σεβασμός
- Αυτοκυριαρχία
- Ειλικρίνεια
- Αποκριτικότητα
- Ενσυναίσθηση
- Αυτοδιάθεση

Ρωτήστε την ομάδα, πώς αυτές οι πτυχές διαμορφώνουν βασικές δεξιότητες στην εργασία με πολιτισμικές ικανότητες με πρόσφυγες;

- Πεποιθήσεις
- Συμπεριφορές
- Στάσεις

Σχεδιάστε έναν χάρτη μαζί με τους συμμετέχοντες που θα περιλαμβάνει την «πολιτισμική ικανότητα». Συλλέξτε όσο το δυνατόν περισσότερες απαντήσεις. Παρουσιάστε τον χάρτη. Συζητήστε μαζί τους.

Πολιτισμικά ευαίσθητη εργασία

Ξεκινήστε με έναν κύκλο προβληματισμού, ρωτήστε την ομάδα: Γιατί είναι σημαντική η πολιτισμικά ευαίσθητη εργασία όταν εργάζεστε με άντρες πρόσφυγες; Παρουσιάστε αυτές τις απαντήσεις, «είναι σημαντικό γιατί...»:

- βελτιώνει την επικοινωνία με την ομάδα-στόχο, ειδικά όταν πρόκειται για ευαίσθητα θέματα.
- δημιουργεί καλύτερη δυναμική εμπιστοσύνης μεταξύ του ενδιαφερόμενου και του διαμεσολαβητή
- βοηθά στην αποφυγή εσφαλμένης επικοινωνίας
- μπορεί να βοηθήσει στη μείωση του φόβου του στιγματισμού
-

Συζητήστε στρατηγικές για πολιτισμικά ευαίσθητη εργασία με τον πληθυσμό των μεταναστών. Αφήστε τους συμμετέχοντες να συζητήσουν τις δικές τους ιδέες. Προβολή προτάσεων:

- Γλώσσα: Γλωσσική ερμηνεία από εκπαιδευμένο προσωπικό που μπορεί να ερμηνεύσει σε πολιτισμικά και γλωσσικά κατάλληλη βάση. Αυτό το άτομο δεν πρέπει να είναι από την άμεση κοινότητά του.
- Πρόσβαση στη φροντίδα: Επικοινωνήστε την υγεία και τις κοινωνικές υπηρεσίες λαμβάνοντας υπόψη τα πολιτισμικά ταμπού και στίγματα που εμποδίζουν τους άντρες* να αναζητήσουν αυτές τις υπηρεσίες.
- Κατανόηση πολιτιστικών/παραδοσιακών πρακτικών: Κατανοήστε σημαντικές παραδόσεις ή θρησκευτικές πρακτικές που μπορεί να επηρεάσουν τις ημέρες/ώρες εργασίας με τους άντρες*. Σκεφτείτε ότι ορισμένα θέματα μπορεί να είναι δύσκολο να συζητηθούν λόγω πολιτισμικών πρακτικών, που απαιτούν έναν ασφαλή χώρο και εμπιστοσύνη πρώτα.

Δεξιότητες επικοινωνίας. Χωρίστε την ομάδα σε υποομάδες:

Ομάδα 1: Συζητά πάνω στις πολιτισμικές γνώσεις

Ομάδα 2: Συζητά πάνω στις δεξιότητες ακρόασης

Ομάδα 3: Συζητά πάνω στη μη λεκτικές δεξιότητες

Κάθε ομάδα παρουσιάζει απαντήσεις για τα καλύτερα και τα χειρότερα σενάρια. Παρουσιάστε τα ακόλουθα παραδείγματα σχετικά με τις δεξιότητες πολιτισμικής επικοινωνίας:

- Ενίσχυση των γνώσεων σχετικά με τον πολιτισμό των προσφύγων
- Προσεκτική ακρόαση των αναγκών τους
- Αναγνώριση της δυσφορίας
- Κατανόηση των λεκτικών και μη λεκτικών ενδείξεων

Κριτική αυτογνωσία. Ρωτήστε την ομάδα: Τι είναι η κριτική αυτογνωσία; Παρουσίαση λέξεων-κλειδιών:

- Κριτικός αναστοχασμός
- Κατανόηση της προσωπικής κληρονομιάς
- Κατανόηση της προσωπικής μεροληψίας
- Κατανόηση των προσωπικών περιορισμών

Μέθοδος κριτικής αυτογνωσίας: Πείτε στους συμμετέχοντες ότι το επίκεντρο είναι η «διάκριση». Ζητήστε από την ομάδα να κάνει μια λίστα (μπορεί να γίνει μέσω post-it) σχετικά με την ακόλουθη ερώτηση:

- *Με ποιους τρόπους μπορούν οι άνθρωποι να βιώσουν διακρίσεις;*

- *Γιατί υπάρχει διάκριση στην κοινότητά μας;*
- *Έχετε ανταποκριθεί ποτέ σε διακρίσεις / έχετε ενεργήσει; Αν ναι, πώς? Εάν όχι, τι θα κάνατε διαφορετικά;*

Αφήστε την ομάδα να συλλέξει προτάσεις και λέξεις που προωθούν τις διακρίσεις και να παρουσιάσει τα αποτελέσματα σε έναν πίνακα. Αναστοχασμός και συζήτηση: *Ποια από τις λέξεις εμφανίζονται στον πίνακα*

- *μια έκφραση προσωπικής προκατάληψης;*
- *μια έκφραση δυναμικής ισχύος;*
- *μια έκφραση κοινωνικού ελέγχου / πίεσης;*

Τώρα αφήστε την ομάδα να βρει λύσεις: Πώς μπορούμε να αλλάξουμε τις δικές μας προκαταλήψεις και να ενεργήσουμε πιο συνειδητά;

Διαπολιτισμική εργασία με πολιτισμικούς διαμεσολαβητές. Ερώτηση προς τον κύκλο: *Τι πρέπει να λάβουμε υπόψη όταν συνεργαζόμαστε με πολιτισμικούς διαμεσολαβητές; Παρουσιάστε παραδείγματα:*

- *Ο πολιτισμικός διαμεσολαβητής πρέπει να είναι καλά ενημερωμένος για τα θέματα που θα συζητηθούν, ειδικά όταν πρόκειται για εργασία με δράστη.*
- *Ο πολιτισμικός διαμεσολαβητής πρέπει να ενημερωθεί για λέξεις που μπορεί να προκαλέσουν πολιτισμικά προκλητικές λέξεις, όπως σεξουαλικούς όρους, καθώς συχνά δεν μπορούν να μεταφραστούν κυριολεκτικά στη γλώσσα-στόχο. Επομένως, ο διαμεσολαβητής και ο πολιτισμικός διαμεσολαβητής πρέπει να βρουν ένα κοινό έδαφος στη σημασιολογία.*

Ρωτήστε την ομάδα: *Ποιες λέξεις πιστεύετε ότι είναι δύσκολο να μεταφραστούν σε πολιτισμικό επίπεδο;*

(Παραδείγματα: Σεξουαλικοί όροι, ΛΟΑΤΚΙ κ.λπ.)

Ρωτήστε την ομάδα: *Ποιες προηγούμενες οδηγίες πρέπει να λάβουν υπόψη οι πολιτισμικοί διαμεσολαβητές;*

Συλλέξτε τις απαντήσεις από την ομάδα: *Φανταστείτε ότι είστε πολιτισμικός διαμεσολαβητής - Ποια είναι τα όριά σας;* Παρουσιάστε τις απαντήσεις (π.χ. Μετάφραση χωρίς να αλλάξετε ή να προσθέσετε τίποτα σε αυτό που επικοινωνεί η ομάδα-στόχος, αμεροληψία, ειδικά όταν πρόκειται για έμφυλη βία, εμπιστευτικότητα, αποφυγή της επιβολής/παροχής συμβουλών).

Εκπαίδευση κατά του ρατσισμού

Η διαφορά μεταξύ μη ρατσισμού (non-racism) και αντιρατσισμού (anti-racism).

Ορισμός για τους συμμετέχοντες (διαβάστε δυνατά): *Ο ρατσισμός είναι πολυεπίπεδης. Εκτός από τον βασικό ορισμό που περιγράφει τον ρατσισμό ως «μισσητή μεταχείριση ενάντια σε άλλες φυλές», πρέπει να γίνει κατανοητό ότι ο ρατσισμός εμφανίζεται σε συστημικές δομές: απασχόληση, στέγαση, υγειονομική περίθαλψη, κοινωνικοοικονομικές ανισότητες,*

ποινική δικαιοσύνη και εκπαίδευση. Ειδικά οι πρόσφυγες και οι μετανάστες υποφέρουν από αυτά τα συστημικά στρώματα του ρατσισμού.

Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε υποομάδες και μοιράστε διαφορετικά «παραδείγματα περιπτώσεων» γραμμένα σε χαρτιά. Αφήστε τους να εφαρμόσουν σε παιχνίδι ρόλων αυτές τις περιπτώσεις. Στη συνέχεια συζητήστε και σκεφτείτε. Παραδείγματα θα μπορούσαν να είναι τα ακόλουθα:

- Περίπτωση Α) Ο Steven πιστεύει ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν το ίδιο δικαίωμα στο σεβασμό και την ανεκτικότητα. Δεν κάνει διακρίσεις ούτε μισεί ανθρώπους βάσει της εθνικότητάς τους ή οποιοδήποτε άλλο υπόβαθρο τους.
- Περίπτωση Β) Η Layla εργάζεται ενεργά για την καταπολέμηση του ρατσισμού. Αντιμετωπίζει οργανωτικές δομές, στάσεις και πολιτικές στο χώρο εργασίας της.

Μετά το παιχνίδι ρόλων ρωτήστε τους συμμετέχοντες: *Ποια είναι η σημαντική διαφορά μεταξύ του ρόλου του Steven και της Layla στην κοινωνία; Συλλέξτε και παρουσιάστε τις απαντήσεις. Διαβάστε δυνατά: Ο Steven μπορεί να μην είναι ενεργά ρατσιστικός. Ωστόσο, είναι συνεπής στο να επωφελείται από (λευκά) προνόμια που του δίδονται λόγω του συστημικού ρατσισμού.*

Πείτε στην ομάδα ότι το πρώτο βήμα στην εκπαίδευση κατά του ρατσισμού είναι να νιώσουν άνετα να ξεβουλευτούν. Συζητήστε: *Τι θα μπορούσε να αποκαλύψει για μένα ένας αυτο-προβληματισμός για τον αντι-ρατσισμό; Πώς μπορώ να το αντιμετωπίσω με τον πιο υγιεινό τρόπο; Παραδείγματα κύκλους προβληματισμού, αναφέρετε τα προνόμιά σας:*

- *Με ποιους τρόπους διατηρώ το προνόμιο; Δημιουργήστε μια λίστα με την καθημερινή σας ζωή που διαφέρει από τη ζωή των προσφύγων.*
- *Από ποιες αρνητικές εμπειρίες σας έχουν προστατεύσει τα προνόμιά σας;*
- *Ποιες πτυχές θα μπορούσαν να σας περιορίσουν από το να γίνετε αντιρατσιστής; Ποια πλεονεκτήματα θα μπορούσαν να σας ενδυναμώσουν για να γίνετε αντιρατσιστής; Αναφέρετε τυχόν ανάγκες που θα μπορούσαν να σας βοηθήσουν να βελτιωθείτε. Τι είναι;*

Η μέθοδος LARA (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 5.1). Η μέθοδος Lara στοχεύει στη δημιουργία μιας γέφυρας συνομιλίας μεταξύ ανθρώπων δίνοντας την ευκαιρία να μιλήσουν για διαφορές ή διαφωνίες με μεγαλύτερη ειλικρίνεια. Παράδειγμα της μεθόδου LARA:

- L= Ακούστε ολόψυχα
- A= Επιβεβαιώστε με ευαισθησία
- R= Απάντηση με σεβασμό
- A= Κάντε ερωτήσεις με πραγματική πρόθεση να μάθετε και να αναπτυχθείτε

Ανθρώπινη βιβλιοθήκη (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 5.1). Διαχωρίστε την ομάδα σε δύο μέρη.

- Η ομάδα Α) είναι επισκέπτες βιβλιοθήκης
- Η ομάδα Β) είναι «ανθρώπινα βιβλία»

Δώστε στα μέλη της ομάδας Β) τις κάρτες με τους ρόλους που τους έχουν ανατεθεί. Παραδείγματα είναι:

- Πρόσφυγας
- Μετανάστης χωρίς έγγραφα στην ΕΕ
- Άτομα με ειδικές ανάγκες
- Ένα παιδί πρώην στρατιώτης (ex-child soldier)

Δώστε στα μέλη της ομάδας Β) 5 λεπτά για να εξοικειωθούν με τους ρόλους και στη συνέχεια τοποθετήστε τους σε καρέκλες σε διαφορετικά μέρη του δωματίου κρατώντας ένα χαρτί με τους ρόλους τους γραμμένους.

Πείτε στην Ομάδα Α να μελετήσει τη μέθοδο Lara. Ένα προς ένα ή σε ομάδα τα μέλη της Ομάδας Α θα πάνε σε κάθε άτομο και θα του υποβάλουν ερωτήσεις. Παραδείγματα θα μπορούσαν να είναι:

- *Τι σημαίνει να είσαι πρόσφυγας σε έναν δυτικό κόσμο;*
- *Πώς είναι η καθημερινή σου ζωή;*
- *Ποιες είναι οι αγωνίες σας;*

Μετά από κάθε γύρο αναστοχαστείτε/πραγματοποιήστε μια ομαδική συζήτηση:

- *Η ομάδα Α άκουσε προσεκτικά;*
- *Τι θα μπορούσε να βελτιωθεί*

Παρουσιάστε τη μέθοδο LARA πιο λεπτομερώς στην ομάδα:

- L = Επικυρώστε τα συναισθήματα των ομιλητών. Προσπαθήστε να καταλάβετε τι επικοινωνούν μαζί σας.
- A= Χρησιμοποιήστε καταφατικές απαντήσεις: *Ακούω τι λέτε*
- R= Απαντήστε σε ένα 'I-Statement' για να μην κάνετε τη θέση σας καθολική αλήθεια.
- A= Κάντε ερωτήσεις για να μάθετε: *Πώς σας έκανε να νιώσετε;*

Αναστοχαστείτε πάνω στις προκαταλήψεις. Τοποθετήστε πολλά post-its στο flipchart με τις ακόλουθες λέξεις-κλειδιά:

- Λευκό προνόμιο
- Προκαταλήψεις
- Αχρωματοψία
- «Όχι όλοι οι λευκοί»
- Ανισότητα

Συλλέξτε και εξετάστε παραδείγματα που οι συμμετέχοντες συνδέουν με καθεμία από αυτές τις λέξεις-κλειδιά. Παρουσιάστε τα παραδείγματα.

Γιατί τείνουμε να διαχωρίζουμε τη θέση μας από τον όρο λευκό προνόμιο;

- *Η λέξη «λευκό» κάνει τους περισσότερους ανθρώπους να νιώθουν άβολα, γιατί ποτέ δεν έχουν περιγραφεί ή καθοριστεί από τη φυλή τους στο παρελθόν. Γιατί; Επειδή η λευκότητα είναι ο κοινωνικός κανόνας. Σε ταινίες, σε προϊόντα σούπερ μάρκετ, σε διαφήμιση.*

- Η λέξη «προνόμιο» δημιουργεί δυσφορία στην κατώτερη εργατική τάξη. Γιατί; Επειδή το συνδέουν με οικονομικό προνόμιο αντί για φυλετικό προνόμιο.
- Το λευκό προνόμιο είναι τόσο κληρονομιά όσο και αιτία ρατσισμού:
- Έγινε μέρος της καθημερινής μας ζωής και κανονικοποιήθηκε.
- Είναι μέρος των συστημικών δομών στην κοινωνία μας.

Ποιες είναι οι προκαταλήψεις μου; Οι προκαταλήψεις μπορούν να ενισχύσουν τα στερεότυπα και τις διακρίσεις. Είναι σημαντικό να σκεφτόμαστε τις δικές μας προκαταλήψεις όταν συνεργαζόμαστε με μετανάστες και πρόσφυγες*.

- Από πού προέρχονται οι προκαταλήψεις μου;
- Τι με δίδαξε η κοινωνία ως παιδί που διαμόρφωσε τις προκαταλήψεις μου σήμερα;
- Τι προκαταλήψεις έχω εναντίον των μουσουλμάνων ανδρών*;

Τι είναι λευκός εξαιρετισμός;

- Η πεποίθηση ότι είστε απαλλαγμένοι από τα αποτελέσματα και τα οφέλη της λευκής υπεροχής και ως εκ τούτου ο αντιρατσισμός δεν ισχύει για εσάς, καθώς γνωρίζετε αρκετά.
- Πιστεύετε ότι είστε ιδιαίτεροι επειδή δεν είστε ρατσιστές, επομένως δεν χρειάζεται να «σκάψετε βαθύτερα».
- Η παρόρμηση να ανταποκριθείτε με τη φράση «όχι όλοι οι λευκοί» όταν οι πρόσφυγες παραπονιούνται για τις εμπειρίες τους από τον καθημερινό ρατσισμό.

Ρωτήστε στην ομάδα: Σκεφτείτε την παιδική σας ηλικία. Πώς η κοινωνία σας δίδαξε τον λευκό/ευρωπαϊκό εξαιρετισμό; Τι είναι η αχρωματοψία και γιατί πρέπει να δούμε το χρώμα;

- Όταν ισχυρίζεστε ότι έχετε αχρωματοψία, αυτό σημαίνει ότι είστε επίσης τυφλοί σε σχέση με τις αντιξοότητες που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες λόγω της κατάστασης και της φυλής τους.
- Είναι μια πράξη ελαχιστοποίησης και διαγραφής των επιπτώσεων του χρώματος του δέρματος, της πολιτικής κατάστασης και της ύπαρξής τους σε ένα σύστημα λευκής υπεροχής.
- Όταν ισχυρίζεστε ότι έχετε αχρωματοψία, αποφεύγετε επίσης να κοιτάτε τη δική σας φυλή: που σημαίνει ότι είστε τυφλοί στο προνόμιο σας.

Ρωτήστε στην ομάδα: Είναι η καλοπροαίρετη αχρωματοψία βλαβερή; Εάν ναι πώς;

Ανισότητα: Ζητήστε από την ομάδα να σκεφτεί τις ακόλουθες ερωτήσεις και να μοιραστεί σε έναν γενναίο χώρο:

- Σκεφτείτε μια εμπειρία στην οποία είδατε την ανισότητα και όπου δεν πήρατε θέση. Τι σας κράτησε πίσω;
- Αμφισβητήστε την πρόταση «Είμαστε όλοι ίσοι». Γιατί δεν είμαστε όλοι ίσοι; Γιατί αυτή η πρόταση δεν είναι χρήσιμη;

Συζητήστε την έννοια του συστημικού ρατσισμού. Brainstorming με τους συμμετέχοντες για παραδείγματα στην καθημερινή μας ζωή. Παρουσιάστε:

- Αναφέρεται σε ισχύοντα συστήματα που διαιωνίζουν τη φυλετική αδικία
- Μπορεί να συμβεί στις πιο θεμελιώδεις δομές μας
- Οπου ζούμε
- Η ποιότητα της υγειονομικής μας περίθαλψης
- Πόσο πιθανό είναι να αντιμετωπίσουμε βίαια αστυνόμευση
- Πώς μιλά η πολιτική για ανθρώπους σαν εμάς

Ρατσισμός και άνδρες πρόσφυγες. Τοποθετήστε ένα flipchart και γράψτε «άνδρας πρόσφυγας» σε αυτό. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες: *Εάν ήσασταν άνδρας πρόσφυγας, πώς θα σας αντιλαμβανόταν ο κόσμος;* Αφήστε τους συμμετέχοντες να γράψουν στερεότυπα δίπλα. Παραδείγματα θα μπορούσαν να είναι:

- Τεμπέλης
- Σεξιστής
- Θορυβώδης
- Βίαιος

Συζητήστε με τους συμμετέχοντες ποιες συνέπειες μπορούν να έχουν αυτά τα στερεότυπα. Για παράδειγμα:

- Οι άνδρες πρόσφυγες είναι πιο πιθανό να «επιλέγονται τυχαία», να ανακρίνονται και να πραγματοποιούνται έρευνες από την αστυνομία, γιατί τους φαίνεται «ύποπτος».
- Οι άνδρες πρόσφυγες συχνά στερούνται στέγης από τους ιδιοκτήτες λόγω του καθεστώτος ασύλου και της χώρας καταγωγής τους - ακόμη και αν μπορούν να παρέχουν τους οικονομικούς πόρους.
- Στους άντρες πρόσφυγες συχνά απαγορεύεται η είσοδος σε νυχτερινά κέντρα και μπαρ και συνεπώς αποκλείονται από κοινωνικές δραστηριότητες.
- Προσωπικά λάθη ή λανθασμένα βήματα προσφύγων πιθανότατα θα χρησιμοποιηθούν για να τους αρνηθούν ευκαιρίες ή συμπόνια και ακόμη και να δαιμονοποιηθούν στα μέσα ενημέρωσης.
- Εάν οι πρόσφυγες κατηγορούνται για έγκλημα, είναι πολύ πιθανό να θεωρηθούν ένοχοι πριν από τη δίκη.
- Οι άντρες πρόσφυγες συχνά στερούνται ψυχολογικής βοήθειας, τα συμπτώματα του PTSD δεν λαμβάνονται υπόψη, καθώς δεν χαρακτηρίζονται ως επείγουσες ευάλωτες ομάδες.

- Ηλεκτρονικό Υπολογιστή
- Beamer
- Παρουσίαση PowerPoint
- Βίντεο
- Flipchart
- Μαρκαδόροι
- Post-it
- Πλατφόρμα Zoom ή Skype (υπό τους περιορισμούς COVID-19)

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Απόκτηση δεξιοτήτων πολιτισμικής ευαισθησίας
- Κατανόηση του συστημικού ρατσισμού
- Κατανόηση των προσωπικών προκαταλήψεων και αναστοχασμός
- Αυτοκριτική
- Πολιτισμική ευαισθητοποίηση
- Κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών
- Κατανόηση των πολιτισμικών κώδικων

Δεξιότητες

- Διαπολιτισμικές δεξιότητες
- Δεξιότητες αυτοπροβληματισμού
- Δεξιότητες πολιτισμικών ικανοτήτων
- Πολιτισμικές δεξιότητες επικοινωνίας
- Δεξιότητες αντιρατσιστικών προσεγγίσεων
- Δεξιότητες πολιτισμικής ευαισθησίας

Γνώση

Αντιρατσιστικές αφηγήσεις, πολιτισμική ευαισθησία, μέθοδοι αυτο-προβληματισμού, αυτοκριτική αξιολόγηση

Στάσεις

- Ανοιχτότητα
- Αναστοχασμός
- Σεβασμός
- Κρίσιμη αυτογνωσία
- Ανοιχτότητα στην αμφισβήτηση των προκαταλήψεων
- Προθυμία για θετική αλλαγή

Σχόλια και Προτάσεις

- Θα ήταν ωφέλιμο να χωριστούν αυτά τις δύο εκπαιδεύσεις σε δύο διαφορετικά τμήματα.
- Οι συμμετέχοντες πρέπει να γνωρίζουν ότι αυτή η ενότητα μπορεί να απαιτεί πολλή αυτο-προβληματισμό.

- Προτείνεται και τα δύο μέρη να παρουσιάζονται από ένα άτομο έγχρωμου / πολιτιστικού μεσολαβητή, εάν είναι δυνατόν. Ή να υπάρχει βοήθεια από έναν.

Προσαρμογή και Παραλλαγή

Τα μαθήματα μπορούν να διεξαχθούν μέσω της πλατφόρμας Zoom, το οποίο θα απαιτήσει συντονιστή και χωριστά break-out rooms καθώς και διαλείμματα.

Πηγές

- Saad, Layla F. (2020). Me & White Supremacy, more information available at: <https://www.meandwhitesupremacybook.com/>
- Stanford Anti-Racism Toolkit, available at: <https://cardinalatwork.stanford.edu/manager-toolkit/engage/ideal-engage/anti-racism-toolkit>
- D' Ardenne, P., Ruaro, L., Cestari, L., Fakhoury, W., & Priebe, S. (2007). Does Interpreter-Mediated CBT with Traumatized Refugee People Work? A Comparison of Patient Outcomes in East London. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 35(3), 293-301.
- Fowler, S. M. & Pusch M. D. (2010). Intercultural Simulation Games: A Review (of the United States and Beyond). *Simulation & Gaming*, 41(1), 94-115.
- Shields, J., Drolet, J., & Valenzuela, K. (2016). Immigrant Settlement and Integration Services and the Role of Non-profit Service Providers. A cross-national Perspective on Trends and Issues and Evidence. *RCIS Working Papers*, 2016(1), available at: <https://www.ryerson.ca/centre-for-immigration-and-settlement/publications/working-papers/>
- Murray, K. E., Davidson, G. R., & Schweitzer, R. D. (2010). Review of refugee mental health interventions following resettlement: best practices and recommendations. *The American Journal of Orthopsychiatry*, 80(4), 576–585.
- UNHCR, 2016, SGBV Prevention and Response: A Training Package, available at: <https://www.unhcr.org/publications/manuals/583577ed4/sgbv-prevention-response-training-package.html>

6. Ενότητα: Γλώσσα (του Σώματος)

Διάρκεια

3 μονάδες

Θεματικές

Επικοινωνία, γλώσσα, αντιρατσιστική/αντι-σεξιστική γλώσσα, γλώσσα του σώματος, εγγύτητα/απόσταση, προσωπικός χώρος, μετάφραση και διερμηνεία

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Αυτή η ενότητα εστιάζει σε έναν γενικό ορισμό της επικοινωνίας και τονίζει τη σημασία της για την καθημερινή μας ζωή, αλλά και για την ευαίσθητη στο φύλο εργασία με άνδρες πρόσφυγες και μετανάστες. Ακολουθώντας μια διατομεακή προσέγγιση, εκτίθενται οι άνισες σχέσεις εξουσίας. Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν για τη σημασία του καθορισμού και του σεβασμού των ορίων όσον αφορά την αυτο-φροντίδα και την πρόληψη της βίας. Προωθείται μια ανακλαστική προσέγγιση για τους ρόλους, τις ικανότητες και τα όρια του φύλου. Οι επαγγελματίες θα πρέπει να είναι σε θέση να μιλούν για συναισθήματα και θέματα που σχετίζονται με το σώμα και να εισάγουν τη δική τους συναισθηματικότητα με τον κατάλληλο τρόπο. Εξετάζονται και συζητούνται ποιοτικά πρότυπα για επαγγελματικές υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης.

Αναλυτική Περιγραφή

Εισαγωγή

Παρουσιάστε τις θεματικές της ενότητας και ρωτήστε τους συμμετέχοντες εάν έχουν συγκεκριμένες ερωτήσεις σχετικά με τη γλώσσα και την επικοινωνία. Συλλέξτε τα σε ένα flipchart και ανατρέξτε σε αυτό στην πορεία αυτής της ενότητας.

Τι είναι η επικοινωνία; (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 6.1)

Η ακόλουθη ενότητα στοχεύει στην ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τον γενικό ορισμό της επικοινωνίας και της γλώσσας. Επιπλέον, επικεντρώνεται στις προκλήσεις, αλλά και στις δυνατότητες επικοινωνίας. Οι σχέσεις εξουσίας και η κοινωνική ανισότητα θα πρέπει να γίνουν ορατές και να αξιολογηθούν ως πρόκληση για την ευαίσθητη στο φύλο εργασία με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες. Θα πρέπει να εκτεθούν οι διαδικασίες «εκχώρησης». Ζητήστε από την ομάδα να χωριστεί σε μικρότερες ομάδες (έως πέντε άτομα) και να συζητήσετε τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- *Τι είναι η επικοινωνία;*
- *Πώς επικοινωνούμε;*
- *Τι επικοινωνούμε;*
- *Ποια είναι τα εμπόδια στην επικοινωνία;*
- *Πώς θα μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε καλύτερα;*

Αφού τελειώσουν, ζητήστε τους να μοιραστούν τις απαντήσεις τους με τις άλλες ομάδες. Συλλέξτε όλες τις συνεισφορές σε ένα flipchart.

Τι είναι η επικοινωνία; Π.χ. να μιλάς σε κάποιον, αλλά και να ακούς. Να συμμετάσχεις σε μια αμοιβαία διαδικασία αλληλεπίδρασης, ...

Πώς επικοινωνούμε; Π.χ. με λέξεις (προφορικά, γραπτά), τόνο φωνής, εμφάνιση, χειρονομίες, έκφραση, γλώσσα σώματος, ...

Τι επικοινωνούμε; Π.χ. νέα, σκέψεις, ιδέες, γεγονότα, πληροφορίες, διαθέσεις (συναισθήματα), επιθυμίες, ανάγκες, απόψεις, ...

Ποια είναι τα εμπόδια στην επικοινωνία; Π.χ.

- άρνηση ακρόασης άλλων,
- αδιαφορία για τις απόψεις και τα συναισθήματα του άλλου ατόμου,
- ο φόβος να μην λάβουμε την αντίδραση που θέλουμε,
- αβεβαιότητα σχετικά με το τι είναι αυτό που θέλουμε να επικοινωνήσουμε (αποκομμένοι από τα συναισθήματά μας),
- ο φόβος της γελοιοποίησης, απόρριψης,
- απαίτηση αντί για ερώτηση,
- αυθαίρετα συμπεράσματα,
- παρανοήσεις, το αίσθημα της άδικης μεταχείρισης: «κανείς δεν με καταλαβαίνει». Κάνοντας το λάθος πράγμα: «Νόμιζα ότι ήθελες να το κάνω αυτό!», και έπειτα εμπλέκοντας το άλλο άτομο στο λάθος.
- από την πλευρά του άλλου ατόμου: φόβος για το τι θα μπορούσαμε να κάνουμε σε αυτόν/ή* εάν πει το «λάθος» πράγμα, προσπαθώντας να προβλέψουμε πώς θα αντιδράσουμε, η εμπειρία κατά την οποία δεν ακούμε και ως εκ τούτου το να μιλήσουμε δεν έχει κανένα νόημα, αρνητικές συνέπειες για την κοινωνική κατάσταση του ατόμου.

Πώς θα μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε καλύτερα; Π.χ. ακούμε, νοιαζόμαστε, ακούμε τα συναισθήματα και τη γλώσσα του σώματος του άλλου ατόμου, μαθαίνουμε να εκφράζουμε καλύτερα τα συναισθήματά μας, αποδοχή του «όχι» ως απάντηση, αναρωτιόμαστε αν είμαστε «σωστοί», έχουμε θετικές συνομιλίες με τον εαυτό μας, αναστοχαζόμαστε σε θέματα εξουσίας και προνομίων.

«Δεν μπορεί κανείς να επικοινωνήσει» (από τον Paul Watzlawick):

- Επικοινωνούμε συνεχώς, με ή χωρίς σκοπό. Αν μείνουμε ακίνητοι, αποφύγουμε οποιαδήποτε κίνηση του σώματος και δεν λέμε μια λέξη, ένα άλλο άτομο μπορεί να το ερμηνεύσει ως κοινωνικό σημάδι απουσίας, άγνοιας, ηρεμίας, διαλογισμού ή οτιδήποτε άλλο. Όμως, ερμηνεύουμε και αναλύουμε, επικοινωνούμε συνεχώς μεταξύ μας, ανεξάρτητα από τις προθέσεις μας. Ωστόσο, η επικοινωνία λειτουργεί μόνο εάν υπάρχει διαπροσωπικό πλαίσιο - χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλον για να επικοινωνούμε μεταξύ μας.
- Ως επικοινωνιακά όντα (και αυτό είναι ένα ουσιαστικό διακριτικό χαρακτηριστικό από τις περισσότερες μη-ανθρώπινες μορφές συμπεριφοράς), χρησιμοποιούμε

κοινωνικά σημάδια κάθε είδους. Η επικοινωνία δεν χρησιμοποιεί μόνο γλωσσικά σημάδια, αλλά και όλα τα παραλλαγτικά φαινόμενα (π.χ. τόνος φωνής, ταχύτητα ή βραδύτητα ομιλίας, παύσεις, γέλια και στεναγμοί), τη στάση, τις κινήσεις έκφρασης (γλώσσα σώματος) σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο - εν συντομία, χρησιμοποιούμε συμπεριφορά κάθε είδους για επικοινωνία

Μη λεκτική επικοινωνία:

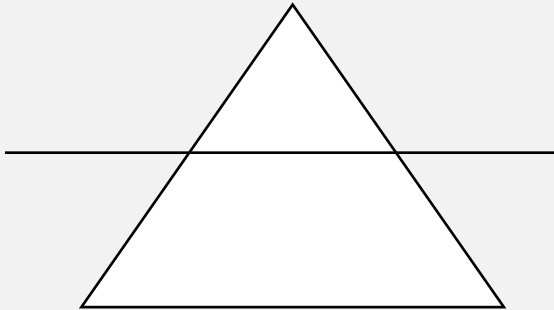
- Μελέτες στον τομέα της επικοινωνιακής έρευνας έδειξαν ότι η μη λεκτική επικοινωνία μεταφέρει το μεγαλύτερο μέρος του μηνύματος. Περίπου λιγότερο από το 10% του μηνύματος το επικοινωνούμε προφορικά. Το υπόλοιπο μεταδίδεται παραλλαγτικά και μέσω της γλώσσας του σώματος. Το κοινωνικοποιημένο ανθρώπινο σώμα: η στάση του ανθρώπου και όλες οι κινήσεις του ερμηνεύονται και διαμορφώνονται κοινωνικά. Το τι είναι το «φυσικό» σώμα, η «φυσική» στάση και η «φυσική» κίνηση, μπορεί να προσδιοριστεί μόνο περίπου. Εάν ο κοινωνικοποιημένος άνθρωπος κινείται, ενεργεί με τυποποιημένες και επομένως τυπικές χειρονομίες. εάν * κινείται στο διάστημα και τοποθετεί τον εαυτό του * σε σχέση με άλλους, τότε το κάνει με κοινωνικά τυποποιημένο τρόπο. Όταν συμπεριφέρεται σε κάποιον, η συμπεριφορά του είναι τυπική και επομένως τυποποιημένη. (Hall, 1973)

Η δύναμη της επικοινωνίας και της γλώσσας:

Η επικοινωνία είναι μια βασική μορφή της κοινωνικής μας συμπεριφοράς. Μέσω της επικοινωνίας δημιουργούμε κοινωνική συμπεριφορά, δημιουργούμε μια κοινωνική πραγματικότητα. Χρησιμοποιώντας μια γλώσσα για να ονομάσουμε φαινόμενα, πράγματα, συμπεριφορές, άτομα κ.λπ. διαμορφώνουμε ταυτότητες. Τα ονομάζουμε με διαφορετικούς τρόπους, τα κατηγοριοποιούμε, π.χ.: άνδρας* - γυναίκα*. Κατασκευάζουμε και αναπαράγουμε αυτές τις κατηγορίες μέσω της γλώσσας και της επικοινωνίας. Αυτές οι πρακτικές ενσωματώνονται στις σχέσεις εξουσίας, πράγμα που σημαίνει ότι οι κυρίαρχες θέσεις βρίσκονται στην εξουσία της 'ταμπέλας' και της αποτίμησης των ταυτοτήτων και, ως εκ τούτου, δημιουργούν κοινωνικές ιεραρχίες. Οι περιθωριοποιημένες ομάδες ανθρώπων γίνονται οι «άλλοι». Η δεσπόμενη θέση αποφασίζει για την επικοινωνιακή τους ύπαρξη, εκτιμώντας χαμηλότερα την αξία των ταυτοτήτων τους ή συχνά χωρίς να τους κατανομάσουν καθόλου (περισσότερες ταυτότητες φύλου από το απλό γυναίκα* και άνδρας*). Η γενική επίγνωση αυτής της ανισότητας δεν είναι ακόμη πολύ έντονη, τουλάχιστον από την πλευρά του «ισχυρού», επειδή οι ασυμμετρίες ισχύος είναι εσωτερικευμένες. Αυτό ισχύει και για τις δύο πλευρές και παράγει όσα θεωρούνται κοινωνικά νόμιμα συναισθήματα ανωτερότητας από τη μία πλευρά, αβεβαιότητας, δειλίας, αδυναμίας και αίσθημα κατωτερότητας από την άλλη.

Συζητήστε με την ομάδα πώς οι σχέσεις εξουσίας μέσα σε μια κοινωνία επηρεάζουν την καθημερινή μας επικοινωνία. Το «τρίγωνο της δύναμης» (σχεδιάστε το σε ένα flipchart)

πρέπει να εμφανίζει την ανισότητα μεταξύ των κοινωνικών θέσεων. Οι άνθρωποι στο πάνω μέρος του τριγώνου έχουν περισσότερα προνόμια και πόρους ισχύος από τους ανθρώπους στο κάτω μέρος.

- Ποιος κατέχει τις θέσεις στην κορυφή; Ποιος τοποθετείται στο κάτω μέρος; Ποια χαρακτηριστικά έχουν;
- Πώς επηρεάζει η ανισότητα δύναμης τις σχέσεις μεταξύ των φύλων;
- Ποιοι είναι οι **έγχρωμοι άνθρωποι**; Πώς τοποθετούνται σε μια κοινωνία της Λευκής Δύσης;
- Ποιος ο ρόλος της γλώσσας; Ποια ονόματα χρησιμοποιούμε για περιθωριοποιημένες κοινότητες; Γιατί η ίδια η γλώσσα μπορεί να είναι διακριτική και αποκλειστική;
- Ποια είναι η σχέση μεταξύ εξουσίας και βίας; Ποιος ορίζει τι είναι η βία; Ποιος το νομιμοποιεί για να το χρησιμοποιήσει εναντίον άλλων ανθρώπων (π.χ. έμφυλη βία)

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να αναφέρουν παραδείγματα «άλλων» (σχετικά με τη μετανάστευση και το φύλο). Γράψτε τα σε έναν flipchart και εκθέστε τον ρατσισμό εναντίον των **έγχρωμων ανθρώπων** και τις διακρίσεις απέναντι στα FLINT* άτομα (Γυναίκες, Λεσβίες, Μεσοφυλικόι, Μη δυαδικό φύλο, Διεμφυλικόι, Genderqueer (**Φυλοπαράξενα άτομα**), Αμφιφυλόφιλοι, Γκέι,* ομάδες που υφίστανται διακρίσεις) μέσω της γλώσσας και της επικοινωνίας:

- Πώς αναγνωρίζονται οι μετανάστες και οι πρόσφυγες μέσω της γλώσσας στη χώρα διαμονής τους;
- Ποια είναι η τυπική γλώσσα για τις διοικητικές διαδικασίες στη χώρα υποδοχής;
- Υπάρχουν λέξεις στη γλώσσα σας που προέρχονται από ρατσιστικό-αποικιακό υπόβαθρο;
- Ποια είναι η πρώτη γλώσσα που πρέπει να μάθει ένα παιδί στο σχολείο; Ποιο γλωσσικό υπόβαθρο αναγνωρίζεται;
- Ποιες ταυτότητες φύλου γνωρίζετε;
- Τι είναι η ετεροκανονικότητα; Πώς διαμορφώνει τη γλώσσα μας και πώς διαμορφώνει ταυτότητες;
- Τι είναι η αντιρατσιστική γλώσσα; Τι είναι η ευαίσθητη στο φύλο γλώσσα; Γιατί είναι σημαντικά για την μάχη για την αναγνώριση των περιθωριοποιημένων ομάδων;

Η γλώσσα του σώματος (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 6.2)

Ο ευαίσθητος χειρισμός των ορίων κάποιου, της εγγύτητας και της απόστασης αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την ευημερία του και την κοινωνική ζωή. Η ακόλουθη μέθοδος "Ο προσωπικός μου χώρος" (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 6.2) εισάγει τα θέματα του σεβασμού των ορίων και της παραβίασης των ορίων. Στόχος της είναι να συζητήσει τις διάφορες παραμέτρους που αφορούν κοινωνικές καταστάσεις (προσωπικός χώρος, ατομική ευημερία, γλώσσα του σώματος, φύλο, σχέση, πολιτισμός, κοινωνικοποίηση). Αυξάνει την ευαισθητοποίηση για τις διαφορετικές αποστάσεις στις κοινωνικές καταστάσεις. Στοχεύει επίσης στην αποδοχή της σημασίας του καθορισμού των ορίων και του σεβασμού τους.

- Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σχηματίσουν ζευγάρια που στη συνέχεια αντιμετωπίζουν ο ένας τον άλλον σε δύο σειρές στο δωμάτιο σε απόσταση περίπου πέντε μέτρων. Τα ζευγάρια κοιτιούνται μεταξύ τους.
- Κάντε σήμα στην πρώτη πλευρά κάθε σειράς να περπατήσει προς το αντίστοιχο του άτομο. Ο καθορισμός της ταχύτητας περπατήματος γίνεται από τους ίδιους.
- Το αντίθετο άτομο αποφασίζει λέγοντας δυνατά «ΣΤΟΠ» πόσο μακριά ο σύντροφος θα περπατήσει προς αυτόν!
- Όταν όλοι μείνουν ακίνητοι, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σταθούν για μια στιγμή και να κοιτάξουν στα μάτια του απέναντι τους. Ζητήστε τους να παρατηρήσουν επίσης πόσο μακριά ή κοντά βρίσκεται ο ένας από τον άλλο.
- Όταν ολοκληρωθεί η άσκηση, ζητήστε τους να επιστρέψουν στο σημείο εκκίνησης. Τώρα η άλλη πλευρά μπορεί να αρχίσει να περπατά και όσοι έχουν περπατήσει ήδη μπορούν να πουν «ΣΤΟΠ»!

Ξεκινήστε έναν γύρο αναστοχασμού, εστιάζοντας στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- *Πώς ένιωσες κατά τη διάρκεια της άσκησης;*
- *Τι παρατήρησες;*
- *Υπήρχε διαφορά στα άλλα ζευγάρια;*
- *Υπήρχε κάποια κατάσταση που ήταν δυσάρεστη/άβολη για εσάς;*
- *Πώς θα αξιολογούσατε τα όριά σας πριν από την άσκηση;*
- *Μάθατε κάτι νέο (για τον εαυτό σας);*

Κάθε άτομο έχει την προσωπική του εγγύτητα με την οποία είναι ευχαριστημένοι. Αυτή η απόσταση / εγγύτητα διασφαλίζει ότι αισθάνεται άνετα και συνυπάρχει καλά με τους άλλους άμεσα και μακροπρόθεσμα. Ο σεβασμός στα όρια και η ισορροπία μεταξύ εγγύτητας και απόστασης απαιτούνται σε κάθε τομέα της ζωής. Ειδικά τα παιδιά έχουν τα δικά τους όρια, τα οποία είναι πολύ διαφορετικά από τους εφήβους ή τους ενήλικες, καθώς το οπτικό τους πεδίο είναι πολύ μικρότερο. Η από κοινού συμφωνημένη απόσταση διασφαλίζει την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια μεταξύ των ενηλίκων και των παιδιών. Η γλώσσα του σώματος (ο τρόπος που κινούμαστε και προσεγγίζουμε ο ένας τον άλλον) είναι σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την ατομική άνεση σε διαπροσωπικές καταστάσεις. Η (υπάρχουσα / μη υπάρχουσα) σχέση μεταξύ των δύο προσώπων επηρεάζει σημαντικά

τον καθορισμό των ορίων. Εξάλλου, η κουλτούρα και η κοινωνικοποίηση ορίζουν αυτά που φανταζόμαστε ως προσωπικό χώρο και κατάλληλες αποστάσεις.

Συζητήστε με τους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- *Γιατί είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τα όριά μας και να σεβόμαστε αυτά της οικογένειας, των φίλων, των συναδέλφων, των πελατών κ.λπ.;*
- *Πόσο μεγάλες είναι οι διαφορές στην απόσταση μεταξύ οικείων, φιλικών, περιστασιακών και επίσημων συναντήσεων;*
- *Αντιμετωπίσατε πολιτισμικές διαφορές στη γλώσσα του σώματος και στον προσωπικό χώρο;*
- *Ποιόν αντίκτυπο έχει το φύλο στον καθορισμό των ορίων; (π.χ. ανδρική* εξάπλωση, σεξουαλικές επιθέσεις)*
- *Πώς εκδηλώνεται η βία μέσω παραβίασης της απόστασης και του χωρικού ελέγχου;*
- *Ποια επαγγελματικά όρια δεν πρέπει να ξεπεραστούν; Πόσο «ιδιωτική» μπορεί να είναι η επαφή με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες;*
- *Συζητούνται θέματα όπως η εγγύτητα και η απόσταση, η ισχύς και η εξάρτηση κατά την παρακολούθηση και την επίβλεψη;*

Διερμηνεία/Μετάφραση

Ρωτήστε την ομάδα πόση εμπειρία έχουν όταν εργάζονται με μετάφραση/διερμηνεία. Εάν το μεγαλύτερο μέρος της ομάδας μοιράζεται μια ρουτίνα συνεργασίας με μεταφραστές και διερμηνείς σε τακτική βάση, τότε ζητήστε από την ομάδα να συλλέξει όλες τις σημαντικές πτυχές που πρέπει να έχει κατά νου ένας διαμεσολαβητής / δάσκαλος / εκπαιδευτής σχετικά με την παροχή μιας άψογης επικοινωνιακής διαδικασίας:

- *Τι θα πρέπει να προετοιμάσετε πριν από τη συνεδρία/εργαστήριο/συνάντηση;*
- *Τι θα πρέπει να λάβετε υπόψη κατά τη διάρκεια της συνεδρίας/εργαστηρίου/συνάντησης;*
- *Τι θα πρέπει να σκεφτείτε μετά τη συνεδρία/εργαστήριο/συνάντηση;*

Προσθέστε σημαντικά πρότυπα ποιότητας (δείτε παρακάτω), τα οποία δεν έχουν αναφερθεί ακόμη και συμπεριλάβετε τα στη συζήτηση.

Εάν η ομάδα δεν μοιράζεται μια τακτική ρουτίνα συνεργασίας με μεταφραστές ή διερμηνείς, ξεκινήστε παρουσιάζοντας τα ποιοτικά πρότυπα που έχει επεξεργαστεί η ομάδα του έργου FOMEN για τη συνεργασία με τους μετανάστες και πρόσφυγες άνδρες για το Πρόγραμμα Παρέμβασης/Εκπαίδευσης:

- Είναι καλά εκπαιδευμένος/η και εξειδικευμένος/η διερμηνέας.
- Ένας επαγγελματίας διερμηνέας που εργάζεται με μετανάστες και πρόσφυγες δεν είναι φίλος, γονέας, γραμματέας, ψυχολόγος ή κοινωνικός λειτουργός. Δεν πρέπει να υπάρχει επαφή μεταξύ των συμμετεχόντων και του διερμηνέα πέρα από το εργαστήριο.
- Ένας διερμηνέας είναι ένας διαμεσολαβητής στην επικοινωνία (επιτρέπει την αμοιβαία κατανόηση), πολιτισμικός διαμεσολαβητής (βοηθά στη δημιουργία

σύνδεσης μεταξύ των συντονιστών/διαμεσολαβητών και της ομάδας) και ενσωματώνει έναν επαγγελματικό ρόλο (εμπιστευτικότητας που υπογράφεται σε σύμβαση).

- Είναι καθήκον των διερμηνέων να μεταφράζουν τα πάντα, όσα λέγονται και να ενεργούν ως «ουδέτεροι διαμεσολαβητές γλώσσας» (όχι υπέρμαχος των συμμετεχόντων). Αυτό εμποδίζει τους συμμετέχοντες να ξεκινήσουν διάλογο με τον διερμηνέα και να ζητήσουν, για παράδειγμα, να μην μεταφράσουν ορισμένα πράγματα ή να ζητήσουν συμβουλές ή τη γνώμη τους. Ακόμη και επαναλαμβανόμενες φράσεις ή προτάσεις πρέπει να μεταφράζονται καθώς εκφράστηκαν.
- Ο διαμεσολαβητής/δάσκαλος/εκπαιδευτής είναι υπεύθυνος για την εξήγηση του ρόλου του διερμηνέα στην ομάδα. Η επικοινωνία γίνεται με τον διαμεσολαβητή, αλλά ο διερμηνέας επιτρέπει την αμοιβαία κατανόηση και επικοινωνία. Ο πάροχος υπηρεσιών είναι επίσης υπεύθυνος για τη φροντίδα της σχέσης με τους συμμετέχοντες. Αυτό πρέπει να διευκρινιστεί στην αρχή των εργαστηρίων, αλλά θα μπορούσε να επαναληφθεί κατά διαστήματα.
- Ο διαμεσολαβητής / δάσκαλος / εκπαιδευτής και διερμηνέας πρέπει να έχει μια καθιερωμένη σχέση: αμοιβαία εμπιστοσύνη, συνεργασία, ευθυγραμμισμένο σύστημα αξιών, αμοιβαία κατανόηση ρόλων και μεθόδων εργασίας, ευθυγραμμισμένους στόχους, διαπολιτισμικές ικανότητες.

Επιπλέον, μπορείτε να παρουσιάσετε προτάσεις βάσει εμπειριών όταν εργάζεστε με άνδρες μετανάστες και πρόσφυγες σε ομαδικά πλαίσια/εργαστήρια:

- Προετοιμασία πριν από το εργαστήριο (το οποίο μπορεί να γίνει συζητώντας με τον διαμεσολαβητή):
 - Πόσοι συμμετέχοντες είναι στην ομάδα;
 - Πόσο χρονών είναι οι συμμετέχοντες;
 - Ποιο είναι το (συγκεκριμένο) γλωσσικό υπόβαθρο των συμμετεχόντων (π.χ. περιφερειακές διάλεκτοι);
 - Ποιο είναι το περιεχόμενο του εργαστηρίου (ορισμένοι όροι έχουν διαφορετικές σημασίες σε άλλες γλώσσες → Επομένως, ο διερμηνέας θα πρέπει να συζητήσει εκ των προτέρων με τον διαμεσολαβητή το νόημα που θα λάβει ο εκφρασμένος όρος σε αυτήν τη συγκεκριμένη κατάσταση του εργαστηρίου)
 - μετάφραση υλικών που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου
- Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου:
 - Σε συνθήκες ομάδας προτείνουμε διαδοχική διερμηνεία.
 - Ο διερμηνέας είναι μέρος της ομαδικής διαδικασίας αλλά ενσωματώνει μια ουδέτερη θέση που εστιάζει μόνο στη μετάφραση και την ερμηνεία. Καταστήστε σαφές στους συμμετέχοντες ότι ο διερμηνέας δεν επιλέγει πλευρές.

- Διερμηνεία σε πρώτο πρόσωπο: εάν ο διαμεσολαβητής λέει "Γεια, το όνομά μου είναι Max", τότε ο διερμηνέας πρέπει να μεταφράσει ακριβώς αυτό που ειπώθηκε ("Γεια, το όνομά μου είναι Max").
- Διαφάνεια: Εάν ο διερμηνέας δεν καταλαβαίνει μια λέξη και πρέπει να το ελέγξει, τότε θα πρέπει να εξηγήσει τη διαδικασία στην άλλη πλευρά (είτε στον διαμεσολαβητή είτε στους συμμετέχοντες)
- Είναι εντάξει να σταματήσετε τους συμμετέχοντες ή τους διαμεσολαβητές, εάν το μήνυμα είναι πολύ μεγάλο για μετάφραση.
- Μεταφράζοντας ό, τι έχει αναφερθεί στην ομάδα → ακόμα και αν γίνουν συζητήσεις και συνομιλίες μεταξύ των συμμετεχόντων. Στόχος του διερμηνέα είναι να παρέχει σε όλους τη δυνατότητα κατανόησης / παρακολούθησης της επικοινωνίας εντός της ομάδας
- Αποσαφήνιση παρεξηγήσεων: εάν ο διερμηνέας αισθάνεται ότι υπάρχει παρεξήγηση, πρέπει να το διευκρινίσει. Η βάση της ερμηνείας είναι η αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των συμμετεχόντων και των συντονιστών/διαμεσολαβητών.
- Εάν ο διερμηνέας έχει την αίσθηση ότι αμφισβητείται στην ουδέτερη θέση, τότε πρέπει να βγει από τον ρόλο και να αποσαφηνίσει τις ευθύνες του και τη δουλειά ενός διερμηνέα. Συνήθως είναι καθήκον των διαμεσολαβητών να χειρίζονται τη δυναμική της ομάδας και καταστάσεις όπως αυτή, αποσαφηνίζοντας το ρόλο του διερμηνέα. Ο διερμηνέας μπορεί επίσης να υπενθυμίσει στον διαμεσολαβητή να διευκρινίσει ξανά τις ευθύνες των ρόλων.
- 'Hot Spots' σε διερμηνεία: εάν η μετάφραση συναντήσει ένα πολιτισμικό / κοινωνικό ταμπού, ο διερμηνέας, ωστόσο, πρέπει να ερμηνεύσει το μήνυμα όπως είναι χωρίς προκατάληψη (θρησκευτικά σχόλια, όρκοι,...) → Ο διερμηνέας θα πρέπει ενδεχομένως να έχει βαθιά γνώση σχετικά με το πολιτισμικό υπόβαθρο της γλώσσας που ερμηνεύει.
- Ορισμένες λέξεις / έννοιες δεν υπάρχουν σε άλλες γλώσσες. Ο διερμηνέας πρέπει να ζητήσει από τους διαμεσολαβητές να το εξηγήσουν με άλλα λόγια ή να χρησιμοποιήσουν εναλλακτικούς όρους. Στην ιδανική περίπτωση, ο διερμηνέας συζητά το περιεχόμενο με τους διαμεσολαβητές εκ των προτέρων.
- Ο διερμηνέας μπορεί να κάθεται δίπλα στους διαμεσολαβητές, έτσι ώστε να μπορεί να διατηρηθεί κάποια μορφή γλώσσας του σώματος μεταξύ των συντονιστών και των συμμετεχόντων, ενώ κοιτάζουν τον διερμηνέα. Όταν εργάζεστε με διερμηνείς, είναι σημαντικό να γνωρίζετε τη γλώσσα του σώματός ως διερμηνέας και ως συντονιστή/διαμεσολαβητής. Αυτό περιλαμβάνει μια θετική στάση με χαμόγελο, ευγενικό νεύμα και ανοιχτή γλώσσα του σώματος (για παράδειγμα, τα σταυρωμένα χέρια μπορούν να θεωρηθούν ως κλειστή στάση). Συνιστάται οι διαμεσολαβητές να δίνουν ο ένας στον άλλο ανατροφοδότηση σχετικά με αυτό μετά από κάθε ενότητα.
- Ο διερμηνέας εξακολουθεί να είναι άνθρωπος και όχι μηχανή. Οι διερμηνείς θα πρέπει γενικά να αποφεύγουν τις συναισθηματικές αντιδράσεις, αλλά σε

ορισμένα σημεία δεν είναι πάντα δυνατό. Ωστόσο, ο διερμηνέας πρέπει να το κάνει διαφανές, γιατί, για παράδειγμα, αρχίζει να κλαίει ή να γελάει.

- Μετά το εργαστήριο:
 - Αναστοχασμός: Υπήρχε κάτι προκλητικό; Μερικά σχόλια σας έκαναν έξαλλο ή λυπημένο; Θα πρέπει να υπάρχει χώρος για προβληματισμό μετά από κάθε συνεδρία. Εάν είναι δυνατόν, ανταλλάξτε μερικές λέξεις και εντυπώσεις με τους συντονιστές/διαμεσολαβητές.
- Ερμηνεία σχετικά με ευαίσθητα θέματα (π.χ. Έμφυλη Βία):
 - Στην ιδανική περίπτωση, οι διερμηνείς πρέπει να είναι καλά εκπαιδευμένοι στα θέματα που διερμηνεύουν.
 - Ως διαμεσολαβητής, ελέγξτε τη συγκατάθεση του διερμηνέα που μεταφράζει αυτά τα θέματα. Οι διερμηνείς θα πρέπει να ενθαρρύνονται να εκφράζουν την δυσφορία τους και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να πιέζονται για οτιδήποτε.
 - Ευημερία των διερμηνέων: Παρέχετε ευκαιρίες προβληματισμού και ενημέρωσης. Φροντίστε τον εαυτό σας μετά τη συνεδρία διερμηνείας. Μπορεί να προκύψουν θέματα που σας επηρεάζουν περισσότερο (π.χ. μετάφραση σε νοσοκομεία ή σε θεραπευτικό περιβάλλον · σχόλια ρητορικής μίσους για τις γυναίκες *).
 - Είναι σημαντικό να υπάρχει μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των διαμεσολαβητών/συντονιστών και του διερμηνέα, καθώς και μια καλή προετοιμασία όσον αφορά τις προσδοκίες της μετάφρασης και τις καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια των ομαδικών συναντήσεων (π.χ. συγκρούσεις ρόλων, διαφωνίες, μετατραυματικές αντιδράσεις).

Συζητήστε με τους συμμετέχοντες τα παρουσιαζόμενα πρότυπα ποιότητας και τις περαιτέρω συστάσεις. Εάν είναι παρόντες τόσο οι διερμηνείς όσο και οι διαμεσολαβητές, θα μπορούσατε επίσης να εστιάσετε στην εποπτεία της συζήτησης και να προσθέσετε πολύτιμες πληροφορίες (πρότυπα ποιότητας, σύστασεις) εάν χρειαστεί. Το αποτέλεσμα μιας τέτοιας συζήτησης θα μπορούσε να είναι ένας κατάλογος σημαντικών προτύπων για τη συνεργασία μεταξύ διερμηνέων και συντονιστών/διαμεσολαβητών.

Συμπεράσματα

Ξεκινήστε έναν γύρο σχολίων και καλέστε τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τη μαθησιακή τους εμπειρία:

- *Ποιες είναι οι πιο πολύτιμες ιδέες ή απόψεις που παίρνετε από αυτήν την ενότητα;*
- *Ποιες προκλήσεις αναμένετε κατά την εφαρμογή των ικανοτήτων που έχετε αναπτύξει σε αυτήν την ενότητα;*
- *Ποια οφέλη περιμένετε;*

Εκπαιδευτικό Υλικό

- Flip Chart
- Μαρκαδόροι

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- επικοινωνιακή συμπεριφορά
- ανισότητα ισχύος
- όρια
- προαπαιτούμενα για διερμηνεία/μετάφραση
- γλώσσα του σώματος
- ευαίσθητη στο φύλο/αντιρατσιστική γλώσσα
- αυτο-φροντίδα στο χώρο εργασίας
- ποικιλομορφία αποστάσεων και εγγύτητας (προσωπικός χώρος)

Δεξιότητες

Αναστοχασμός, επικοινωνιακή ευαισθησία, κριτική σκέψη, αντι-ρατσιστική / ευαίσθητη στο φύλο γλώσσα, συνεργασία με διερμηνείς, αυτο-φροντίδα, θέσπιση/σεβασμός ορίων

Γνώση

Σημασία της επικοινωνίας και της γλώσσας, σχέσεις εξουσίας και συστημικές διακρίσεις, ποιοτικά πρότυπα διερμηνείας και μετάφρασης, στρατηγικές αυτο-φροντίδας, προσωπικός χώρος, πρόληψη της βίας και έμφυλη βία

Στάσεις

Ευαισθησία ως προς το φύλο, προσοχή (όσον αφορά τα όρια και τη γλώσσα), αντιρατσιστική, διατομεακή, επικοινωνιακή στάση

Προσαρμογή και Παραλλαγή

Αυτή η ενότητα δεν απαιτεί φυσική συμμετοχή των συμμετεχόντων. Επομένως, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και μέσω διαδικτυακών / ψηφιακών εργαστηρίων.

Ωστόσο, η μέθοδος «Ο προσωπικός μου χώρος» μπορεί να εφαρμοστεί μόνο όταν είναι παρόντες οι συμμετέχοντες. Όταν πραγματοποιείται ψηφιακά, μπορείτε να μοιραστείτε εικόνες ανθρώπων που αλληλεπιδρούν και επικοινωνούν και να αναλύσετε τη γλώσσα του σώματος και τη χωρική τους διαφορά. Χρησιμοποιήστε διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις (συνάντηση στο χώρο εργασίας, οικογενειακό περιβάλλον, οικειότητα, συνάντηση με δημόσιες αρχές ως αστυνομία)

Πηγές

- Butler, J. (2006): Hass spricht. Zur Politik des Performativen. Berlin: Berlin Verlag.
- CHANGE-Program (VMG) [unpublished]
- Hall, E. T. (1973): The Silent Language. New York: Anchor Books.
- Reichertz, J. (2010): Kommunikationsmacht. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Stadlbauer, J. & Scambor, E. (2019) Men Talk - Leitfaden für Dialogreihen mit männlichen Asylberechtigten, subsidiär Schutzberechtigten & Drittstaatsangehörigen in der Steiermark. Graz: VMG.

- Watzlawick, P. & Beavin, J. H. & Jackson, D. D. (1967): Pragmatics of Human Communication. A Study of Interactional Patterns, Pathologies, and Paradoxes. London: Faber and Faber.
- https://www.diakonie-wuerttemberg.de/fileadmin/Diakonie/Arbeitsbereiche_Ab/Migranten_Mg/Mg_Rassismuskritische_Broschuere_vollstaendig.pdf
- Steirischer Dachverband der Offenen Jugendarbeit & Hazissa – Prävention sexualisierter Gewalt,
https://www.hazissa.at/files/6115/7286/5029/Leitfaden_Schutzkonzept_Jugendarbeit-1.pdf
- https://www.bdkj.info/fileadmin/BDKJ/bdkj-dioezesanstelle/Kinderschutz/Methodenbausteine_fuer_Grundkurse_FR.pdf

7. Ενότητα: Πρόληψη της Βίας

Διάρκεια

3 μονάδες

Θεματικές

Πρόληψη της βίας στο πλαίσιο του οικολογικού μοντέλου, με επίκεντρο

- το μετασχηματισμό της παραδοσιακής αρρενωπότητας και
- τη βελτίωση του συναισθηματικού ελέγχου (ειδικά του θυμού) και της μη βίαιης επίλυσης συγκρούσεων

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

- Οι συμμετέχοντες θα εξοικειωθούν με το οικολογικό μοντέλο ως ένα σύνθετο πλαίσιο πρόληψης της βίας και θα κατανοήσουν τη βία ως μοτίβο ή πράξη που προκύπτει μέσω μιας διαδικασίας κοινωνικοποίησης και έμφυλων εμπειριών και σχετίζεται με ένα παραδοσιακό μοντέλο αρρενωπότητας.
- Θα αποκτήσουν κατανόηση του θυμού ως ένα εξελικτικό και φυσικό συναίσθημα που επηρεάζει το σώμα, το μυαλό και τις ενέργειές ενός ατόμου και μπορεί να επηρεάσει την εμπειρία του σχετικά με τη χρήση βίας εάν δεν είναι ισορροπημένο ή ήρεμο.
- Θα αναπτύξουν και θα μάθουν στρατηγικές αποφυγής χρήσης βίας ακόμη και σε στιγμές θυμού ή άγχους, ηρεμώντας το μυαλό και το σώμα μας (και 'εγκαταλείποντας' την κατάσταση εάν είναι απαραίτητο) και επικοινωνώντας τα συναισθήματα και τις ανάγκες τους χωρίς βία, ακόμη και σε καταστάσεις σύγκρουσης.
- Η ενότητα χρησιμοποιεί αρκετές από τις μεθόδους και ασκήσεις από την αντίστοιχη ενότητα του εκπαιδευτικού προγράμματος για να εξοικειωθούν οι συμμετέχοντες με αυτές (ως πιθανοί μελλοντικοί διαμεσολαβητές).

Αναλυτική Περιγραφή

Εισαγωγή

Το περιεχόμενο και η δομή αυτής της ενότητας παρουσιάζονται σύντομα.

Παρουσίαση του οικολογικού μοντέλου ως πλαίσιο πρόληψης

Το οικολογικό μοντέλο ως πλαίσιο για την πρόληψη της βίας παρουσιάζεται εν συντομία (βλ. Εργαλειοθήκη, Παράρτημα 7.1). Εξηγείστε ότι η έμφυλη βία μεταξύ συντρόφων δεν έχει καμία αιτία, αλλά μια πολυπλοκότητα πολλαπλών παραγόντων κινδύνου σε διαφορετικά επίπεδα της κοινωνικής οικολογίας (άτομο - άνδρας και γυναίκα σύντροφος, σχέση - δυναμικές και σύγκρουση, κοινότητα - γειτονιά, κανόνες, κυρώσεις και κοινωνία / πολιτισμός – έμφυλη τάξη/ανισότητες στα δικαιώματα, οικονομία κ.λπ.) που αλληλεπιδρούν με πολύπλοκους τρόπους σε πολύ διαφορετικά μονοπάτια βίας.

Δεδομένου αυτού του υψηλού επιπέδου πολυπλοκότητας και του αριθμού πιθανών παραγόντων κινδύνου, προτείνεται να επικεντρωθείτε σε δύο από τους κύριους παράγοντες

κινδύνου που αλληλεπιδρούν με πολλούς άλλους παράγοντες και εμπλέκονται σε πολλά μονοπάτια βία:

- προσκόλληση στις παραδοσιακές (τοξικές) νόρμες αρρενωπότητας
- δυσκολίες στον έλεγχο των συναισθημάτων (ειδικά εκείνου του θυμού) και στην επικοινωνία και την επίλυση συγκρούσεων.

Οι παράγοντες που επηρεάζονται από αυτές τις εστίες πρόληψης σημειώνονται με κίτρινο χρώμα στη δεύτερη αναπαράσταση του μοντέλου. Μπορεί να εξηγηθεί ότι αρκετοί από τους άλλους παράγοντες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αφού δεν είναι δυναμικοί αλλά σταθεροί (που έχουν σχέση με το παρελθόν των ανδρών), όπως παιδικές εμπειρίες βίας ή κοινωνικο-δημογραφικοί παράγοντες.

Το μοντέλο μπορεί να συζητηθεί εν συντομία και να απαντηθούν σε ερωτήσεις, αλλά συνιστάται να μην γίνει λεπτομερής εξέταση ή συζήτηση για τους διάφορους παράγοντες κινδύνου.

Η βία ως μοτίβο ή πρακτική που προκύπτει μέσω μιας διαδικασίας κοινωνικοποίησης και έμφυλων εμπειριών

Προτείνετε στους συμμετέχοντες ότι η βία δεν πρέπει να νοείται απλώς ως μεμονωμένες συγκεκριμένες συμπεριφορές, αλλά ως μοτίβο ή πράξη συσχέτισης που περιλαμβάνει διαφορετικές διαστάσεις εμπειριών (συμπεριφορική, συναισθηματική, γνωστική και αισθητηριακή). Εξακολουθεί να επεκτείνεται στον κόσμο μας και σχεδόν όλοι γνωρίζουν πώς να είναι βίαιοι ή καταχρηστικοί. Όπως ήδη αναφέρθηκε σε προηγούμενες ενότητες, η παραδοσιακή έμφυλη κοινωνικοποίηση των ανδρών και οι νόρμες το καθιστά κοινωνικά πολύ πιο αποδεκτό και σχεδόν επιθυμητό για τους άνδρες* να χρησιμοποιούν βία σε ορισμένες καταστάσεις, ειδικά όταν αισθάνονται ότι η δύναμη ή τα προνόμιά τους αμφισβητούνται. Τείνουν επίσης να περιορίζουν τις ικανότητες των ανδρών για συναισθηματικό έλεγχο και ενσυναίσθηση, ειδικά σε καταστάσεις σύγκρουσης ή υπό το αίσθημα της επίθεσης.

Για να διευκρινιστεί αυτή η διαδικασία και οι σχέσεις μεταξύ των παραδοσιακών νορμών αρρενωπότητας με τη χρήση βίας στην καθημερινή ζωή, προτείνεται η ακόλουθη προαιρετική άσκηση «Μαθαίνοντας να είσαι (πραγματικός) άνδρας*» εάν υπάρχει επιπλέον χρόνος.

Μέθοδος «Μαθαίνοντας να είμαι (πραγματικός) άνδρας*» (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 7.1)

Η άσκηση «Μαθαίνοντας να είμαι (πραγματικός) άνδρας*» βοηθά να δείξουμε πώς οι άνδρες* τείνουν να μαθαίνουν και να ενσωματώνουν παραδοσιακές έμφυλες νόρμες που περιλαμβάνουν τη δικαιοδοσία χρήσης βίας.

Το δεύτερο σημείο εστίασης αυτής της ενότητας για την πρόληψη της βίας είναι ο έλεγχος των συναισθημάτων που συνήθως προηγούνται της χρήσης της βίας, συγκεκριμένα του θυμού. Η ακόλουθη ανάλυση του συναισθήματος του θυμού και η μέθοδος «Διερευνώντας

το θυμό» είναι ελαφρώς συντομευμένες εκδοχές αυτών στο αντίστοιχο εργαστήριο του προγράμματος πρόληψης, επιτρέποντας στους εκπαιδευόμενους των συμμετέχοντες να εξοικειωθούν με αυτές.

Τι είναι ο θυμός;

- Ο θυμός είναι μια αμυντική αντίδραση στις απειλές, η οποία αναπτύχθηκε στους προγόνους μας εδώ και εκατομμύρια χρόνια και έχει σχεδιαστεί για να μας προστατεύει από απειλές.
- Τείνουμε να βιώνουμε τον θυμό ως ένα συναίσθημα ή αίσθημα που έχουμε ως αντίδραση σε καταστάσεις που μας απειλούν ή που εμποδίζουν την επιδίωξη αυτού που θέλουμε.
- Τείνουμε να αισθανόμαστε θυμό όταν βλέπουμε αδικία, όταν εμποδίζεται η κίνηση μας προς κάτι που θέλουμε ή όταν αντιλαμβανόμαστε ότι άλλοι ενεργούν για να μας βλάψουν.

Συνήθως, δεν επιλέγουμε να αισθανόμαστε θυμό σε αυτές τις καταστάσεις. απλώς εμφανίζεται μέσα μας όταν αισθανόμαστε να απειλούμαστε - αυτός είναι ο εγκέφαλός μας που προσπαθεί να μας προστατεύσει όταν αισθανόμαστε ανασφαλείς.

Λόγω των πρώιμων μαθησιακών μας εμπειριών, όλοι διαφέρουμε ως προς το ποιες καταστάσεις μας απειλούν και μας κάνουν να νιώθουμε θυμωμένοι, οπότε είναι καλό να μάθουμε σε ποιες καταστάσεις το σύστημα απειλών μας είναι εξαιρετικά ευαίσθητο. Εάν έχουμε υποστεί βία ή άλλες τραυματικές και δύσκολες καταστάσεις, όπως διακρίσεις και αδικίες, μπορεί να αισθανόμαστε απειλή και να θυμώνουμε πιο εύκολα.

Μερικές φορές αυτές οι απειλές μπορεί να είναι σωματικές, μερικές φορές κοινωνικές («Δεν του αρέσω») ή να σχετίζονται με καταστάσεις («προσπαθεί να με κάνει να φαίνομαι κακός»), απειλές και συνδέονται με συγκρούσεις με άλλα άτομα, αλλά συχνά είναι απλά εμπόδια σε αυτό που θέλουμε να κάνουμε ή περιμένουμε από άλλους, που προκαλούν απογοήτευση.

Μέθοδος «Διερευνώντας το θυμό» (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 7.2)

Για να αποφύγουμε να εξελιχθεί ο θυμός μας σε κάποια μορφή βίας, πρέπει να γνωρίσουμε και να κατανοήσουμε τον θυμό μας και να μάθουμε να τον εκφράζουμε εποικοδομητικά. Η μέθοδος «Διερευνώντας το θυμό» βοηθά στην εξερεύνηση της εμπειρίας του θυμού (και άλλων συναισθημάτων) σε καταστάσεις όπου χρησιμοποιήσαμε τη βία σε διαφορετικές διαστάσεις (γνωστική, παρακινητική, προσοχή, συμπεριφορική, αισθητηριακή και φαντασιακή).

Μετά την άσκηση, καλέστε τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με τις προηγούμενες και τις τρέχουσες εμπειρίες ανδρών προσφύγων και μεταναστών* που θα μπορούσαν να προκαλέσουν θυμό ή / και να καταστήσουν ιδιαίτερα δύσκολο τον έλεγχο του θυμού. Μπορούν επίσης να ερωτηθούν για το πώς φαντάζονται να εφαρμόζουν τη μέθοδο με τους άνδρες* με τους οποίους συνεργάζονται, πιθανά οφέλη και δυσκολίες και τι πρέπει να την προσαρμόσουν.

Αφού διερευνηθεί και γίνει κατανοητή η εμπειρία του θυμού και πώς αυτή μπορεί να επηρεάσει την εμπειρία μας, το τελευταίο μέρος της ενότητας διερευνά πιθανές στρατηγικές για την αποφυγή της βίαιης συμπεριφοράς σε καταστάσεις όπου αισθανόμαστε θυμό, και αντίθετα στρατηγικές για να ηρεμήσει το μυαλό και το σώμα μας (εάν είναι απαραίτητο, εγκαταλείποντας το κατάσταση - "time out") ώστε να μπορέσουμε να προσπαθήσουμε να επιλύσουμε εποικοδομητικά την πιθανή σύγκρουση. Και πάλι χρησιμοποιείται μια ελαφρώς συντομευμένη εκδοχή της αντίστοιχης άσκησης από το εργαστήριο πρόληψης της βίας για να επιτρέψει στους συμμετέχοντες ως πιθανούς μελλοντικούς διαμεσολαβητές να βιώσουν αυτήν τη μέθοδο.

Μέθοδος «Άσκηση: το μπουκάλι του αναψυκτικού» (Εργαλειοθήκη, μέθοδος 7.3)

Η άσκηση το Μπουκάλι του Αναψυκτικού απεικονίζει γραφικά την ευθύνη να επιλέξει κανείς να μην χρησιμοποιήσει βία και βοηθά στην εξερεύνηση διαφορετικών στρατηγικών για να το κάνει. Και πάλι, οι συμμετέχοντες μπορούν να ερωτηθούν για τη βιωσιμότητα της χρήσης αυτής της άσκησης με τους άνδρες * με τους οποίους εργάζονται και τις πιθανές ανάγκες για προσαρμογή ή αλλαγή της.

Συμπεράσματα

Ξεκινήστε έναν κύκλο σχολίων και καλέστε τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τη μαθησιακή τους εμπειρία:

- *Ποιες είναι οι πιο πολύτιμες ιδέες ή απόψεις που παίρνετε από αυτήν την ενότητα;*
- *Πώς πιστεύετε ότι αυτά μπορούν να εφαρμοστούν στην εργασία σας με άνδρες πρόσφυγες ή μετανάστες;*
- *Ποιες προκλήσεις αναμένετε κατά την εφαρμογή των ικανοτήτων που έχετε αναπτύξει σε αυτήν την ενότητα;*

Εκπαιδευτικό Υλικό

- Ηλεκτρονικό Υπολογιστή
- Beamer
- Παρουσίαση PowerPoint
- Μαρκαδόρο
- Πίνακα
- Φυλλάδια και υλικά για τις διάφορες δραστηριότητες όπως περιγράφονται:
 - φύλλο εργασίας για το οικολογικό μοντέλο πρόληψης της βίας
 - φύλλα εργασίας (έντυπο Α ή Θ) για τη μέθοδο «Μαθαίνοντας να είσαι (πραγματικός) άνδρας*»
 - διάγραμμα αράχνης για τη μέθοδο «Διερευνώντας το θυμό»
 - μπουκάλι αναψυκτικού και φύλλο εργασίας «Μπουκάλι Αναψυκτικού»

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Οι συμμετέχοντες θα κατανοήσουν το οικολογικό μοντέλο ως πλαίσιο για την πρόληψη της βίας και την πολυπλοκότητα των διαφορετικών παραγόντων κινδύνου που παίζουν σε διαφορετικές οδούς για τη χρήση της βίας.
- Θα αποκτήσουν μια βαθύτερη κατανόηση των δύο από τις κυριότερες στρατηγικές για την πρόληψη της έμφυλης βίας με τους άνδρες* (αντιμετωπίζοντας δύο από τους κύριους παράγοντες κινδύνου): αμφισβήτηση και μετασχηματισμός των παραδοσιακών (ή τοξικών) μοντέλων αρρενωπότητας και βελτίωση του ελέγχου των συναισθημάτων, ειδικά εκείνων του θυμού.
- Χρησιμοποιώντας τις ίδιες πρακτικές ασκήσεις όπως στα εργαστήρια με πρόσφυγες και μετανάστες άνδρες*, οι συμμετέχοντες θα διερευνήσουν την εμπειρία του θυμού (και άλλων συναισθημάτων) σε καταστάσεις όπου έχουν χρησιμοποιήσει βία (ή πρόκειται να το πράξουν) σε διαφορετικές διαστάσεις (γνωστική, παρακινητική, προσεκτική, συμπεριφορική, αισθητηριακή και εφευρετική) και θα κατανοήσουν πώς αυτό το συναίσθημα τείνει να επηρεάζει και να περιορίζει τη λειτουργία του μυαλού και του σώματός μας. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, οι συμμετέχοντες θα μάθουν ότι ακόμη και κάτω από το άγχος ή το θυμό, η χρήση βίας είναι πάντα μια επιλογή και θα μοιραστούν και θα συζητήσουν διάφορες στρατηγικές για την αποφυγή της χρήσης βίας, όπως η ηρεμία του μυαλού (αποφεύγοντας να εκνευριστούν περαιτέρω μέσω μιας αρνητικής συνομιλίας με τον εαυτό τους), ηρεμώντας το σώμα τους, αφήνοντας την κατάσταση ('time out') ή επικοινωνώντας τα συναισθήματα και τις ανάγκες τους χωρίς βία.

Δεξιότητες

- Αυτογνωσία και αναστοχασμός σε καταστάσεις θυμού,
- Προσδιορισμός διαφορετικών σημαδιών για την έγκαιρη ανίχνευση του θυμού και των φυσιολογικών, βιωματικών, γνωστικών και συμπεριφορικών συνεπειών του,
- Στρατηγικές για την μη βίαιη αντίδραση σε καταστάσεις θυμού, αλλά για την ηρεμία του σώματος και του μυαλού, για να εκφράζουν τα συναισθήματα και τις ανάγκες τους εποικοδομητικά και να εγκαταλείπουν την κατάσταση εάν χρειαστεί ('time out').

Γνώση

- Γνώση για το οικολογικό μοντέλο ως πλαίσιο για την πρόληψη της βίας
- Κατανόηση της βίας ως μαθησιακής πρακτικής και η σχέση της με τη (παραδοσιακή) αρρενωπότητα
- Γνώση για το συναίσθημα του θυμού, την εξελικτική του λειτουργία και τις επιπτώσεις του σε διάφορες πτυχές της εμπειρίας μας
- Γνώση σχετικά με στρατηγικές για την αποφυγή βίας υπό το συναίσθημα του θυμού

Στάσεις

- Αφοσίωση και υπευθυνότητα για την επιλογή μη βίαιων, ισότιμων, με σεβασμό και συμπονετικών πρακτικών
- Ανοιχτότητα σε συμπονετική και κριτική αυτοπαρατήρηση και - ευαισθησία
- Μη κριτική προσέγγιση για την αντιμετώπιση της βίας και την πρόληψή της στους ανθρώπους με τους οποίους εργάζονται.

Σχόλια και Προτάσεις

Η πρόσθετη μέθοδος «Μαθαίνοντας να είμαι (πραγματικός) άνδρας*» θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί στην ενότητα για το φύλο και την αρρενωπότητα. Είναι χρήσιμο να δείξουμε τη σχέση της βίας με την έμφυλη κοινωνικοποίηση των ανδρών, αλλά πιθανότατα θα χρειαστεί πολύς χρόνος σε αυτήν την ενότητα.

Προσαρμογή και Παραλλαγή

Αυτή η ενότητα μπορεί να προσαρμοστεί και στην ηλεκτρονική εφαρμογή.

Κατά την άσκηση «Διερευνώντας τον Θυμό», το φύλλο εργασίας του διαγράμματος αράχνης πρέπει να σταλεί στους συμμετέχοντες σε ηλεκτρονική μορφή για να το αντιγράψουν ή να το εκτυπώσουν.

Η άσκηση «Μπουκάλι Αναψυκτικού» θα χάσει κάποιο από τον αντίκτυπο που μπορεί να έχει στους συμμετέχοντες χωρίς τη φυσική παρουσία του (κουνιμένου) μπουκαλιού με αφρό. Τα φύλλα εργασίας πρέπει να αποσταλούν ως ηλεκτρονικά έγγραφα και να εκτυπωθούν ή να αντιγραφούν από τους συμμετέχοντες.

Πηγές

- Gilbert, Paul (2009). *The Compassion Mind*. London: Robinson.
- Heise, Lori L. (2011). *What works to prevent partner violence: An evidence overview*. London: Strive Consortium.
(<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a08abde5274a31e0000750/60887-PartnerViolenceEvidenceOverview.pdf>)
- Kolts, Russel (2011). *The Compassionate Mind Approach to Managing Your Anger: Using Compassion Focused Therapy*. London: Robinson.
- King, Andrew (2017). *Engaging men's responses to family violence*. Australia: Groupwork Solutions.
- "Take a time-out!" from the Respect Phonenumber. Available at: <https://respectphonenumber.org.uk/wp-content/uploads/2020/02/Respect-Phonenumber-Take-a-time-out-leaflet-2020.pdf>

8. Ενότητα: Αυτοφροντίδα, Μεταφορά & Ανατροφοδότηση

Διάρκεια

3 μονάδες

Θεματικές

- Αυτοφροντίδα
- Συναισθήματα
- Ψυχική υγεία

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Αυτοφροντίδα στο πλαίσιο του ρόλου του επαγγελματία: Οι εμπειρίες όπου ο επαγγελματίας έχει αισθανθεί ανικανότητα, αδυναμία, φόβο και ανησυχία πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Πρέπει να γίνει συνειδητό ότι αυτά τα συναισθήματα μπορούν να επηρεάσουν έντονα την ευημερία των συμμετεχόντων, εάν δεν ληφθούν υπόψη. Η ομάδα θα πρέπει να αναστοχαστεί πάνω στις δύσκολες εμπειρίες που αντιμετωπίζουν στον τομέα εργασίας τους. Ο στόχος είναι επίσης η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις στρατηγικές αντιμετώπισης, προκειμένου να προστατευθούν οι άνθρωποι από τον αυξημένο κίνδυνο εργασιακής εξουθένωσης (burnout) ή δευτερογενούς τραυματισμού. Ο προβληματισμός και η ανασκόπηση του περιεχομένου του Προγράμματος Ανάπτυξης Ικανοτήτων, οι προοπτικές για το μέλλον και η μεταφορά γνώσεων στον τομέα της εργασίας τους.

Αναλυτική Περιγραφή

Εισαγωγή

Παρουσιάστε τις θεματικές της ενότητας και ρωτήστε τους συμμετέχοντες εάν έχουν συγκεκριμένες ερωτήσεις σχετικά με την αυτο-φροντίδα. Συλλέξτε τις και ανατρέξτε σε αυτές στη διάρκεια αυτής της ενότητας.

Αυτοφροντίδα

Ανάλογα με το επαγγελματικό τους υπόβαθρο, συλλέξτε προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συμμετέχοντες στον τομέα εργασίας τους:

- *Τι θεωρείτε ότι είναι εξαντλητικό και δημιουργεί προκλήσεις όταν εργάζεστε με μετανάστες και πρόσφυγες;*
- *Ποιες προκλήσεις δημιουργεί η κοινωνία (π.χ. νομική κατάσταση, συμμετοχικά δικαιώματα, ρατσισμός);*
- *Τι είναι δύσκολο και αγχωτικό ιδιαίτερα για το επαγγελματικό σας υπόβαθρο (π.χ. διερμηνεία, συμβουλευτική, θεραπεία, διδασκαλία, εκπαίδευση);*
- *Ποια αλληλεπικαλυπτόμενα θέματα αντιμετωπίζατε κατά τη διάρκεια αποθαρρυντικών εμπειριών εργασίας με μετανάστες και πρόσφυγες (π.χ. απελπισία,*

αδυναμία, διακρίσεις, κοινωνικός αποκλεισμός, καθορισμός ορίων, διαπολιτισμικά ζητήματα);

Η αδυναμία και η ανικανότητα είναι κάτι που μπορεί να βιώσουμε όταν αντιμετωπίζουμε καταστάσεις όπου δεν μπορούμε να βρούμε λύσεις για τα προβλήματά μας, όταν βιώνουμε πράγματα που δεν μας είναι οικία, όταν δεν μπορούμε να υπερασπιστούμε ή να προστατεύσουμε τον εαυτό μας ή κάποιον άλλο, όταν απλά δεν ξέρουμε τι να κάνουμε. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι μπορούν να αισθάνονται αδυναμία όταν...

- παρεμποδίζονται από το να κάνουν ό, τι θέλουν
- δεν ακούγονται ούτε γίνονται κατανοητά από τους άλλους
- δεν μπορούν να καταλάβουν τι συμβαίνει γύρω τους
- νιώθουν αφημένοι ανυπεράσπιστοι
- έχουν προσβληθεί ή υποτιμηθεί
- αντιμετωπίζονται άδικα
- εξαιρούνται
- και πολλά ακόμα...

Η οικοδόμηση μιας καλής σχέσης με τους συμμετέχοντες και η συναισθηματική συγκίνηση που προκαλούν οι ιστορίες τους μπορεί να θεωρηθεί πολύτιμη - ταυτόχρονα πιθανώς και επώδυνη. Οι συμμετέχοντες μπορεί να βιώσουν καταστάσεις στην καθημερινή τους ζωή που να είναι αγχωτικές ή που βιώνουν αδυναμία: απελάσεις, πράξεις βίας, διακρίσεις και άλλες απειλές. Οι άνθρωποι που ζουν σε μια απρόβλεπτα επισφαλής κατάσταση για μεγάλο χρονικό διάστημα μπορεί να επηρεαστούν μόνιμα από αυτήν.

- Σε ένα καλό εργασιακό περιβάλλον, η επιθυμία να υποστηριχθούν άλλοι μπορεί να γίνει μια κοινή αξία που καθιστά την εργασία ουσιαστική και επιβραβευτική. Από την άλλη πλευρά, αυτή η επιθυμία μπορεί να οδηγήσει τους ανθρώπους να δώσουν πολύ λίγη προσοχή στα δικά τους όρια. Η εργασιακή εξουθένωση ή ο δευτερογενής τραυματισμός (συμπτώματα τραύματος που προκαλούνται σε εκείνους που εργάζονται με άτομα που βρίσκονται υπό αντίξοες συνθήκες) είναι παράγοντες κινδύνου κατά την εργασία με ευάλωτες ομάδες.
- Τονίστε: Είναι ανθρώπινο να αντιδρά κανείς! Το να περιμένει κανείς ότι λυπηρές ή φρικτές λεπτομέρειες δεν θα τον/ην επηρεάσουν συναισθηματικά είναι σαν να περπατά κανείς στο νερό και να περιμένει ότι δεν θα βραχεί. Η στάση που απαιτεί να αφήνει κανείς ισχυρές εντυπώσεις στο χώρο εργασίας μετά από μια μέρα δουλειάς μπορεί να συμβάλει στο να μην μοιράζονται οι πάροχοι υπηρεσιών τις αντιδράσεις τους με άλλους, παρόλο που θα ήταν σκόπιμο να μιλήσουν γι' αυτές.
- Θα πρέπει να προγραμματίζονται συνομιλίες σχετικά με τα συναισθήματα και τις αντιδράσεις κάποιου μεταξύ των συναδέλφων, καθώς αυτές βοηθούν στη μείωση του κινδύνου των αρνητικών ψυχολογικών συνεπειών από την εργασία με ευάλωτες ομάδες. Αυτός είναι ένας από τους πολλούς λόγους για τους οποίους το πρόγραμμα εκπαιδευτικό πρόγραμμα του FOMEN, για παράδειγμα, πρέπει να συντονίζεται από δύο άτομα. Οι ευκαιρίες που προσφέρουν χώρο για να συζητηθούν οι διαφορετικές

πτυχές της εργασίας, που επιτρέπουν την αποδοχή υποστήριξης και λαμβάνουν στοιχεία για την ανάπτυξη ενός ατόμου είναι ένα σημαντικό μέτρο για τη διατήρηση του ενδιαφέροντος και την απόλαυση στην εργασία.

- Μπορεί να είναι χρήσιμο να υιοθετηθεί μια προληπτική στάση σε σχέση με την εργασιακή εξουθένωση και τον δευτερογενή τραυματισμό. Αυτό σημαίνει να είναι προσεκτικός με τον εαυτό του (με την έννοια της αυτοφροντίδας), να αναγνωρίζει τα πρώτα σημάδια στον εαυτό του και να ορίζει όρια. Η εργασία με άτομα που έχουν βιώσει ή/και βιώνουν δύσκολες καταστάσεις μπορεί επίσης να αγγίζει τις δικές μας πληγές, πιθανώς εμπειρίες βίας που εμείς οι ίδιοι δεν έχουμε επεξεργαστεί ακόμη. Είναι φυσιολογικό να αγγίζει κανείς τις πληγές του και είναι «επαγγελματικό» να τις φροντίζεις, να ζητά υποστήριξη.

«Το πιάνο της αυτοφροντίδας» (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 8.1)

Αυτή η μέθοδος στοχεύει στην αποδοχή της διαφορετικότητας των στρατηγικών αντιμετώπισης. Αυξάνει τη συνείδηση γύρω από τη σημασία της αυτο-φροντίδας και της καλής μεταχείρισης του εαυτού. Οι συμμετέχοντες σκέφτονται την ευημερία και την ψυχική τους υγεία και μοιράζονται τις στρατηγικές για να τις διατηρήσουν.

Κάντε στους συμμετέχοντες τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- *Τι κάνετε για να αντιμετωπίσετε το άγχος, την ανικανότητα και την αδυναμία;*
- *Τι σας βοηθά να αντιμετωπίσετε τις αποτυχίες στον τομέα εργασίας σας;*
- *Τι σας δίνει ενέργεια και τι σας βοηθά να νιώσετε καλύτερα;*

Μοιράστε τα ασπρόμαυρα πλήκτρα πιάνου εκτυπωμένα σε χαρτί (δείτε παρακάτω).

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να γράψουν τις στρατηγικές αυτό-φροντίδας στα λευκά πλήκτρα του πιάνου. Μόλις όλοι οι συμμετέχοντες επισημάνουν τα πλήκτρα, τα φύλλα χαρτιού τοποθετούνται σε σχήμα πιάνου. Στη συνέχεια, όλες οι στρατηγικές συζητούνται (πιθανώς μεταφράζονται) και συλλέγονται σε ένα flipchart.

- *Τι παρατηρείτε όταν κοιτάτε το πιάνο;*
- *Μάθατε νέες στρατηγικές; Είναι κάποια οικεία σε εσάς;*
- *Πώς μπορείτε ως συνεργάτες να υποστηρίξετε ο ένας τον άλλον, όταν αισθάνεστε αβοήθητοι λυπημένοι ή είστε σε κακή διάθεση;*
- *Ποια είναι οι δυνατότητες και οι πόροι σας;*

Όποτε οι συμμετέχοντες αισθάνονται εξαντλημένοι ή αδύναμοι, μπορούν να «παίξουν ένα διαφορετικό τραγούδι» στο πιάνο τους. Δεν χρειάζεται πάντα να πιέζουν τα ίδια πλήκτρα, αλλά να μαθαίνουν νέες στρατηγικές αυτοφροντίδας από τους συναδέλφους τους ή να ανακαλύπτουν νέες μόνοι τους.

Μεταφορά και Ανατροφοδότηση

Προετοιμάστε όλο το υλικό που συλλέξατε (πίνακες, εικόνες κ.λπ.) από κάθε ενότητα του Προγράμματος Ανάπτυξης Ικανοτήτων και τοποθετήστε το στον τοίχο. Οι συμμετέχοντες

μπορούν να περπατήσουν και να ρίξουν μια ματιά στο υλικό για να ανακαλέσουν κάθε ενότητα.

Εναλλακτικά, θα μπορούσατε επίσης να προετοιμάσετε μια ψηφιακή παρουσίαση που συνοψίζει για άλλη μια φορά όλο το περιεχόμενο από αυτό το πρόγραμμα.

Ζητείται από την ομάδα να ανακατασκευάσει το περιεχόμενο του εργαστηρίου. Μπορείτε να τους υποστηρίξετε προσθέτοντας τις αναμνήσεις σας ως διαμεσολαβητής.

Κάντε τους τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- *Θα θέλαμε να σας ακούσουμε ποιο είναι το πιο σημαντικό πράγμα που θα πάρετε μαζί σας από αυτό το Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ικανοτήτων;*
- *Πώς μπορείτε να το μεταφέρετε στον τομέα εργασίας σας;*
- *Πώς μπορείτε να εφαρμόσετε μεθόδους, στρατηγικές, παρεμβάσεις κ.λπ. τις οποίες έχετε μάθει σε αυτό το Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ικανοτήτων;*

Τελικός κύκλος σχολίων:

- *Πριν τελειώσουμε σήμερα, θα θέλαμε να ακούσουμε από τον καθένα σας πώς ήταν να συμμετάσχετε σε αυτήν την ομάδα.*
- *Υπάρχει κάτι που σας έλειψε και που θα θέλατε να συζητήσετε;*
- *Φανταστείτε ότι είστε ένα χρόνο αργότερα, τι θυμάστε;*
- *Θα συνιστούσατε το Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ικανοτήτων σε άλλους συναδέλφους ή συνεργάτες δικτύου; Υπάρχουν επαγγέλματα που πιστεύετε ότι θα ωφελήσουν; Εάν ναι, από ποιες πτυχές του Προγράμματος Ανάπτυξης Ικανοτήτων;*

Αξιολόγηση

Μοιράστε το ερωτηματολόγιο της αξιολόγησης. Εξηγήστε τι αφορά η έρευνα και γιατί χρειαζόμαστε τις απαντήσεις τους. Να είστε σαφείς σχετικά με τη λήψη της συγκατάθεσης των συμμετεχόντων για την ολοκλήρωση της έρευνας.

Ολοκληρώστε μοιράζοντας τις βεβαιώσεις συμμετοχής ή/και τα πιστοποιητικά.

Εκπαιδευτικό Υλικό 1

- Όλο το υλικό που συλλέχθηκε από κάθε ενότητα (flipcharts, φυλλάδια κ.λπ.) ή προετοιμάστε μια ψηφιακή παρουσίαση
- Ερωτηματολόγια αξιολόγησης
- Βεβαιώσεις
- Πλήκτρα πιάνου (Εργαλειοθήκη, Μέθοδος 8.1)

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να μάθουν για τις τεχνικές και τις δυνατότητες τους όσον αφορά την αυτο-φροντίδα. Μπορούν να μάθουν από άλλους συμμετέχοντες ποιες στρατηγικές είναι χρήσιμες και ωφέλιμες. Επικοινωνώντας τις εμπειρίες τους από δύσκολες καταστάσεις, μπορούν επίσης να αξιολογήσουν τη συνομιλία και την ακρόαση ως υποστηρικτικές παρεμβάσεις στο χώρο εργασίας τους. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες πρέπει να μάθουν γιατί η αυτο-φροντίδα και η ευαισθητοποίηση σχετικά με θέματα ψυχικής υγείας είναι σημαντικά μέτρα για μια πιο υγιή ζωή.
- Οι συμμετέχοντες μοιράζονται τις εμπειρίες τους από τα εργαστήρια και θυμούνται το περιεχόμενο. Μαθαίνουν για τις εντυπώσεις άλλων μελών της ομάδας («τι ήταν σημαντικό για αυτός/ούς και τι ήταν σημαντικό για μένα»). Συζητούν τη δυνατότητα εφαρμογής του περιεχομένου των εργαστηρίων στον τομέα εργασίας τους.

Δεξιότητες

Ανταλλαγή εμπειριών, ακρόαση, συζήτηση για συναισθήματα και αισθήματα, κατονομασία δυνατοτήτων και πόρων, ανατροφοδότηση, αναστοχασμός

Γνώση

Ψυχική υγεία, συναισθήματα, ανάκληση του περιεχομένου του εργαστηρίου, μεταφορά γνώσεων

Στάσεις

Αυτοφροντίδα, μιλώντας για την ψυχική υγεία ως επαγγελματίες, διαφάνεια, μελλοντικές προοπτικές

Σχόλια και Προτάσεις

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ!

ΜΗΝ προχωρήσετε σε βάθος σε σχέση με αυτά που έχουν βιώσει οι συμμετέχοντες. Η συζήτηση θα πρέπει να παραμείνει στην επιφάνεια για να αποτρέψει τους συμμετέχοντες από το να βιώσουν ξανά την εμπειρία. Ιδίως αν αρχίζουν να εμφανίζονται σωματικές ή ψυχολογικές αντιδράσεις. Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να πουν «ΣΤΟΠ» αν κάτι είναι πάρα πολύ για αυτούς.

Προσαρμογή και Παραλλαγή

Αυτή η ενότητα δεν απαιτεί φυσική παρουσία, ούτε εφαρμοσμένες μεθόδους. Επομένως, θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν μέσω διαδικτυακών/ψηφιακών εργαστηρίων.

Αντί να τοποθετήσετε τα χαρτιά στο πάτωμα, μπορείτε να συλλέξετε τις συνεισφορές σε ένα διαδικτυακό φύλλο (εάν είναι δυνατόν, συμπεριλαμβανομένης μιας απεικόνισης κλειδιών πιάνου) και να τα μοιραστείτε με τους συμμετέχοντες.

Πηγές

- Preitler, B. (2016): An ihrer Seite sein. Psychosoziale Betreuung von traumatisierten Flüchtlingen, StudienVerlag.
- Stadlbauer, J. & Scambor, E. (2019) Men Talk - Leitfaden für Dialogreihen mit männlichen Asylberechtigten, subsidiär Schutzberechtigten & Drittstaatsangehörigen in der Steiermark. Graz: VMG.
- Zito, D./ Martin, E. (2016): Umgang mit traumatisierten Flüchtlingen. Ein Leitfaden für Fachkräfte und Ehrenamtliche, BELTZ Juventa